

dorre aarde, en daar is **geene** gedaante noch heerlijkheid **aan Hem zouden begeeren.**" Maar Wanneer wij een gezicht krijgen van onze — zal ik zeggen — leelijkheid, van de verbastering, ontaarding en afzichtelijkste werkingen van ons **zelve**, dan zien wij ook, hoe **onmogelijk het is, dat wij niet ons zelve voor den Heere** kunnen bestaan. En wanneer wij den vernielden en rampzalig bedorven toestand van ons **zelve** gevoelen, dan beginnen wij ook gewaar te worden, welk een heerlijke zaligheid en overeenkomstig den raad en het voornemen **Gods** is vervuld geworden; wij zien dan, hoe de Heere van leven en heerlijkheid van den Hemel is nedergedaald, opdat Hij ellendigen, die nooit tot Hem konden opklimmen, zaligen zou; hoe Hij vergiffenis schenkt aan doodschuldigen, die **geene** gerechtigheid van **zich-zelve** bezitten, en schatten van Zijne sterven **de** liefde en opgestane heerlijkheid opende voor hen, die buiten **Hem gansch** verloren en **verwerpelijk** zijn. Als dit aan de ziel ontdekt wordt, **dan omhelst het geloof het** als de groote verborgenheid der Godzaligheid, de **hoop** werpt hier haar anker uit, „**gaat** tot het binnenste van het voorhangsel," en de liefde **gaat** uit tot Jezus, en omhelst Hem met toegenegen armen, om zulk een stervende liefde, als welke de Zoon van God **aan** het kruis van Calvarie **ten** toon spreidde. Deze bevinding stelt den zondaar op zijne rechte plaats, zij vernedert hem in **zijne** gewaarwordingen, brengt zijne **ziel** ten onder en **verbreekt het** tot niets. Maar ook **verhoogt** zij den **Heere** Jezus in Zijne **genegenheden** en **Hij wordt** in zijne consciëntie geopenbaard als zijn „**alles** in allen." Nu **begeert hij niet** anders dan **Hem te** leven, en hij wenscht met Hem in alles te **sterven**, en **gevoelt de kracht van de woorden des Geestes**, door Paulus, **Rom. 14: 8**, beschreven: „**Het** zij, dat wij leven wij leven den Heere; hetzij dat wij sterven, wij sterven den Heere. Hetzij dan dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des **Heeren.**"

Sta mij nu nog toe om, het gebed te zamen vattende, de twee volgende groote waarheden voor te stellen, en dat de Heere naar Zijne **grootte** barmhartigheid dezelve aan onze consciëntie **toepasse** en **verzegele**. **Er** zijn in de school van Jezus Christus voornamelijk twee groote lessen te **leeren**, en alle Goddelijke onderwijzingen kunnen daaronder geteld en gerekend worden. De eene is, door de onderwijzing des Heiligen **Geestes te leeren**, wat wij van **nature** zijn; zóo als te **zien** en te **gevoelen** het uiterst **-verderf** en **algeheele** ellendigheid van **ons eigen** zelf, en **de volkomene bedelaarsgestalte, de** zwakheid en **de hulpeloosheid** van het schepsel in de dingen **Gods**. Dit is de eerste groote les der Goddelijke onderwijzing. En deze les hebben wij dag **aan** dag te **bestudeeren**; het **is hiermede: „regel** op

regel, regel op regel, hier een weinig en daar een weinig." Dit gedeelte van de Goddelijke onderwijzing hebben wij schier dagelijks door te gaan, en somtijds in zeer **pijnlijke** diepten neder te zinken **onder** een besef **onzer** verdorvene natuur, En de andere **grootte** les der Goddelijke onderwijzing is „**den eenigen** waren God te kennen en Jezus Christus, dien **Hij** gezonden heeft." Te weten wie en wat Jezus is, en te kennen de kracht van Zijn verzoenend bloed tot reiniging van de schuldige consciëntie, de uitgebreidheid van **Zijne** rechtvaardigende gerechtigheid, om van alle zonden vrijgesproken en ontslagen te worden ; de verborgenheid van Zijne stervende liefde, om de hardigheid des harten te verbreken, en daar te stellen **eene** liefde tot Hem; en door de **oogen** des **geloofs** Zijn heilig wandelend en **lijdend** beeld te **aanschouwen**, om hem eenigermate gelijkvormig te zijn en in ons Zijn beeld te bevinden.

Door deze twee gedeelten der Goddelijke onderwijzing, maakt en houdt de **Heilige** Geest de kinderen **Gods** nederig. En al de onderscheidene bedelingen van **Gods** voorzienigheid, hetzij beproevingen, verzoekeningen of verlossingen, alles wat wij, hetzij in het natuurlijke, hetzij in het geestelijke, hebben door te **gaan**, in een woord, de gansche loop der omstandigheden, waardoor een kind van God zich ziet omringd, zijn allen daartoe ingericht, dat zij hem leiden zouden — hetzij tot een diepe kennis van zich **zelve**n, of tot eene uitgebreidere kennis van Christus, om hem, onder welke leiding ook, te vernederen, opdat de Heere van leven en heerlijkheid verhoogd zou worden; en dit brengt dan ook mede, dat der ziel „alle dingen zullen mede **werken** ten goede;" en dat iedere gebeurtenis in **Gods** voorzienigheid, en al de bedeliagen Zijner genade gericht zijn en eindigen tot eeuwige heerlijkheid van den Drieëenigen God. Ik herhaal het, al de bedeliagen en onderwijzingen des **Geestes** gaan volgens dezen regel en strekken tot het voornoemde einde. En elke onderwijzing — wat wij daar ook onder willen begrepen hebben, — en elke bevinding, — of wat wij ook voor bevinding houden mogen — die aan dezen regel en aan dit einde niet beantwoordt, — ons met beschaamdheid des **aangezichts** in het stof te vernederen, en tegelijk den Heere van leven en heerlijkheid te verhoogen, om Hem met den lof en de eer der gansche zaligheid te bekroonen — ik zeg: elke bevinding of ingebeelde bevinding (want daar is **zoo** vele ingebeelde bevinding in de Kerk) die hier niet aan beantwoordt, vloeit niet voort uit de alleen zaligmakende onderwijzing van God den Heiligen Geest in het hart; want Zijne **verbondsbediening** is, het uit Christus te nemen en aan de ziel bekend te **maken**, opdat Christus zou verheerlijkt **worden**. **Zie daar** dan het oogmerk van **al** de bedelingen, leidingen, besturingen

en onderwijzingen van den dierbaren Geest, en zij zullen eindigen in de vertroosting, zaligheid en eeuwige vreugde van al de verlostten, en tot verheerlijking van Jehova, Die, als Vader en Zoon en Heilige Geest, waardig is te ontvangen, alle aanbidding, eer, kracht, prijs, dankzegging en heerlijkheid, beide nu en in alle eeuwigheid!

AMEN.

GODS HANDELWIJZE MET MACTIGEN EN RIJKEN, NEDERIGEN EN HONGERIGEN.

LEERREDE OVER LUK. 1 : 52, 53. HIJ HEEFT MACTIGEN VAN DE
TROONEN AFGETROKKEN, EN NEDERIGEN HEEFT HIJ VERHOOGD. HONGE-
RIGEN HEEFT HIJ MET GOEDEREN VERVULD; EN RIJKENHEEFT HIJ LEDIG
WEGGEZONDEN.

Het is eene dikwijls besprokene vraag, of het **behoorlijk** en recht is **eenen** zekeren vasten standaard in de Godsdienst op te richten. Er zijn die van **geenen** éénvormigen standaard in de bevinding willen weten; en tegenover dezelve zijn er, die beweren, dat er niet **slechts** zulk een onafwijkbare standaard noodzakelijk is, maar zelfs dat buiten denzelfden alles verwar- ring ia. **Wat mij aangsats**, ik kan er voor geen oogenblik aan twijfelen, dat er een standaard opgericht moet worden, want zonder denzelfden zouden **wij** geen onderscheid kunnen maken tusachen het kostelijke en **het snoode**, en geen regel bezitten om de levend gemaakten **zelven** te meten. Zonder denzelfden zijn de leven- den en de **dooden**, de kinderen, jongelingen en vaders in Christus eene mengeling van verwarring voor ons. Daarbij, als ik mij **zelven eenige** vragen doe, dan blijft er voor **mij** geen twijfel over, of het **behoorlijk** is, **eenen** standaard op te richten. En zijn er in ons midden, die dit niet met mij eens zijn, dan zou ik dezen willen gevraagd hebben; of een mensch zalig kan worden zonder het geloof ? — Gij zegt : „**neen!**” Welnu, dan is immers het geloof een standaard. **Kan** een zondaar behouden worden zonder **be- keering** ? — Immers neen ; en is dan de bekeeringgeen standaard? **Zou** er geen inwendig onderscheid zijn tusschen den levende en den **doode**? Dan moet dat inwendig onderscheid de keure zijn. **Zoo wij daarom** de kracht der levende Godzaligheid niet willen verloochenen, dan **zijn** wij gehouden, om **bij** derzelve ingang **eenen** standaard op te richten. Maar nu komt de groote zwa- righeid van mijn gemoed, en die is : **wat** zal deze standaard zijn ? hoe hoog of hoe laag moet die gesteld worden ? De veiligste weg, dien wij hier bewandelen kunnen, is naar mijne zienswijze, **den- zelve** **zoo** hoog te plaatsen, dat geen huichelaar noch bedrieger hem kan bereiken; en **zoo laag**, dat dezelve niemand van **Gods** arme kinderen buiten sluit. Nu, als **wij** **Gods** Woord inzien, zullen wij zulk **eenen** standaard vinden, **Wij** vinden daar **eenen** stan- daard opgemerkt, die twee tegenover elkander staande uitersten

heeft, een standaard voor de diepte en een voor de hoogte; en nochtans is geen dezer uitersten zoo laag, of zoo hoog dat zich een der **wedergeborenen** hier zou kunnen **stooten**. Aan den eenen kant, is die **standaard** gedompeld in armoede, hulpeloosheid, bedelarij, onvermogen en gansche tekortkoming. Zoedat de standaard in de bevinding, die niet daalt tot het gevoel van schuld, armoede, vuilheid, **naaktheid**, hulpeloosheid, veroordeeling en **verfoeiing** van zich **zelve**n, hetwelk toch alles op den bodem van ieder, **geestelikerwijs** onderwezen hart ligt, ten eenemaal niets waard is. Een standaard, die niet des Geeetes onderwijzingen meet, **moet geheel**lijk onwaard zijn, Wederom, indien wij een standaard hebben, die de wezenlijke dingen der zaligheid kan omvatten, dan moet hij hoog genoeg zijn voor de openbaringen van oneindige barmhartigheid en liefde, voor de getuigenissen van God aan de ziel, voor de bezoeken van Zijne tegenwoordigheid, en de genietingen van Zijn Koninkrijk opgericht in het hart. Beide deze uitereten zijn buiten aller bereik, behalve **al** de wedergeborenen. Maar nu komen wij tot een **andere** vraag: is er ook een bepaalde weg aan te wijzen, waarlangs de ziel tot die diepte of hoogte gebracht wordt? Is het ook noodzakelijk, dat men **zoo** ver of iets verder, in die waarheden gevorderd moet zijn? Wat dit betreft, **zoo** verklaar ik ronduit, dat ik **zoodanig eenen** weg of eene maat niet vinden kan. De vraag bij mij is **niet** de weg langs welken, maar de plaats **op welke** de reiziger aankomt. In de barre wildernis was voor de kinderen van **Israël** geen spoor een **weg**s te vinden, en evenwel „leidde de Heere hen **opeenen** rechten **weg**, om te gaan tot **eene** stad ter woning”. Ook komt het er niet **zoo zeer op aan**, of een mensch drie dagen, drie maanden, drie jaren of dertig jaren geleerd heeft, dat hij een arm, een nooddruftig, een onvermogen, **een** hulpeloos, een schuldig en een Goddeloos zondaar is; als wel, of hij het **waarlijk** en krachtdadig, door de onderwijzingen van God den Heiligen **Geest** in zijne ziel **zoo** bevonden heeft. Daarbij wordt er niet gevraagd, of hij drie weken, drie jaren, of dertig jaren lang de barmhartigheid en liefde **Gods**, in het aangezicht van Jezus Christus heeft **leeren** kennen, dan wel, of hij dat in waarheid door **Goddelijke** openbaringen **is** gewaar geworden. De stokbewaarder te **Filippi** schijnt in drie minuten meer geleerd te hebben, beide van veroordeeling en barmhartigheid, dan velen van ons in drie, ja in dertig **jaren** vorderen, **Eén** dag ia bij **den Heere als** duizend jaren, en duizend jaren **als één** dag.” Bij het eenig, Oneindig; Eeuwig **HEDEN is geen merkteeken des tijda** aanwezig.

De voornaamste standaard, opgericht in **Gods Woord**, is niet een standaard van plaats of tijd, maar van gemoedsgesteldheid en karakter. Laat ik mij nader verklaren. Er worden zekere hoedanigheden aan personen toegeschreven, waardoor zij kenbaar worden vaten

der **barmhartigheid te zijn**; en aan den **anderen** kant, vinden wij zekere karakters voorgesteld als voorwerpen des toorns. Bij voorbeeld: de arme en nooddruftige, de uitgeworpene, de verbrokene des harten, de vermoeden en belasten, de hongerigen en dorstigen, de verlorenen en bedorvenen, zondaars zonder hulp, zonder hoop, zonder wijsheid en zonder vermogen; — aan dezulken zie ik, in Gods Woord, beloften, noodgingen en be-
moedigingen toegezegd. Daarentegen de hoovaardigen en **hoog-**gevoelenden, de vroolijken en verheugden, de gerusten in **Zion**, zij, die den dag des kwaads verre stellen, **diè** op hunnen **eigenen** droesem zitten, die zich **zelve**n met welriekende olie zalven, en zij, die **geene** droefheid gevoelen over de verbrekingen van Jozef — aan dezen en **dergelijken** zie ik een verschrikkelijk oordeel aangekondigd. **Zoo heb ik** dan ook volgens de **onfeilbare** **getuigenis** des **Geestes**, niet met **personen**, maar wel met **karakters te handelen** ; en diensvolgens **moet de** standaard, dien ik heb op te richten, niets dan karakters betreffen.

In den tekst, dien ik u voorlas, vinden wij twee tegenover elkander staande karakters, en wel:

1. *Zij*, die door God genaamd worden *machtigen*, van wien gezegd wordt: „*Hij heeft ze van de troonen afgetrokken* ;” en „*rijken*,” die gezegd worden „*ledig te zijn weggezonden*.”

II. Vinden wij hier „*nederigen en hongerigen*,” dien de Heere verhoogt en „*me t goederen vervult*..”

De *machtigen* en *rijken* zijn blijkbaar dezelfde karakters, uit verschillende oogpunten beschouwd; en de *nederigen* en *hongerigen* zijn ook dezelfde, doch op verschillende standplaatsen beschouwd. Komt, volgt mij met uwe aandacht, als ik, met de hulp en den zegen des **Heeren**, u dezen avond de **zoo** even genoemde twee onderscheidene en tegenover **elkander** staande karakters zoek te ontvouwen, en u **derzelver** onderscheidene uiteinden zal trachten aan te **toon**en.

1. Laat ons beginnen met de „*machtigen*”, die de Heere van de **troonen** afgetrokken heeft, en er nog bij voortduring afstoot.

De „*machtigen*” waar hier van gesproken wordt, kunnen wij in twee zeer onderscheidene klassen verdeelen. Vooreerst **schijnt** deze uitdrukking, als wij ze beschouwen ten opzichte van die ze uitsprak, namelijk de maagd Maria, vooral gebezigd te zijn in dien zin van de **grooten** en edelen in **Israël**, welke de Heere van hunne tronen van hoogmoed en waardigheid afgetrokken had, allen door Hem zijn voorbij gegaan, terwijl Hij haar, eene arme en verachte maagd de eere gaf, den beloofden Verlosser te baren, **En zoo** kunnen wij deze uitdrukking toepassen op alle machtige belijders van de Godsdienst, die zich **zelve**n Gods gunst waardig keuren, en zich **verhoovaardigen** op een vermeend bezit

van iets in zich **zelve**n, dat God met welgevallen gadeslaat. Maar het kan, ten tweeden, ook aanwijzen de onvernederde macht in de harten van velen van Godsvolk.

Alle machtigen zullen van de tronen afgetrokken worden; „want de dag des **HEEREN** der **heirscharen** zal zijn tegen *alle* hoovaardigen-en **hoog**en, en tegen *alle* verhevenen, opdat zij vernederd worden.” (Jes. 2 : 12.) „De hoogheid der menschen — het zij geestelijker- of **vleeschelijker wijze** — zal gebogen, en de hoogmoed der mannen, — **uitverkorenen** of niet uitverkorenen, — zal vernederd worden, en de **HEER**e alleen zal in dien dag verheven zijn.” Echter met dit verbazend onderscheid, dat **dezen** op eene -bevindelijke wijze in barmhartigheid en liefde, doch genen voor eeuwig en in gramschap zullen vernederd worden. Deze zelfde aanmerking is ook van toepassing op het andere karakter in het tweede vers van onzen tekst, **als „rijken”** beschreven. Daar zijn er, die rijk zijn in **eigen**-gerechtigheid en een verwaand vertrouwen, Welken de **Heere** nooit tot de verachtelijkste graad der armoede vernederd heeft; en ook zijn er onder **Gods** wedergeboren volk, die nooit ganschelijk verbroken zijn, tot de diepste zielsarmoede. Beiden worden ledig weggezonden ; de eene, omdat hij nooit een greintje van het zuiver goud des **Heeren** ontving, en de andere, omdat hij in dezen Laodiceeuschen staat, nooit **eenen** vriendelijken aanblik van den Heere in zijn hart ontwaarde, opdat hij waarlijk rijk zou wezen.

Ik zal in de behandeling van de „**machtigen**” en „**rijken**” eerst pogen aan te **toon**en, wie zij zijn, die in den volstrekten zin door God worden vernederd en ledig weggezonden, in den weg Zijner gramschap en geduchten wraak; om ten tweeden, aan te wijzen hen, die slechts gedeeltelijk en eenigezins dat karakter vertoonen, en daarom in genade en ontferming van **God** worden vernederd en ledig weggezonden. Dit zal ons een nauwkeuriger meetsnoer en eene vastere bepaling doen zien, dan wanneer wij de machtigen en rijken onder de onbekeerden alleen overwegen, en **zoo** de inwendige bedelingen van God, niet zoowel als de uitwendige aantoonen.

Laat ons dan een blik werpen op de *machtigen*, die eene groote menigte van naamchristenen aanwijzen. Dewijl de maagd Maria met die geestelijke zegening beweldadigd was, de moeder des langbeloofden Messias te zijn, **zoo** had zij ongetwijfeld het oog niet **zoo** zeer op de machtigen dezer wereld, als wel op de machtigen in een Godsdienstigen zin, De machtigen zijn daarom niet noodzakelijk de koningen en prinsen; maar de sterken, de wijzen, de **rechtvaardigen**, de **op** zich **zelve**n vertrouwend, de niet ontblooten, de onvernederden, de niet **uitgeledigden**, de niet uitgeschudden. Het zijn diegenen, welke

nooit de krachtvolle hand van God in hun harte gevoeld hebben ; die sterk zijn in eigengerechtigheid, in Godsdienstig eigen, in belijdend eigen, in onontdekt, verhard eigen zelf. Hunne **oogen puilen** uit van vet, hun hart is harder dan het stuk van **eenen** Önderaardschen molensteen, en hunne tong doorwandelt de gansche aarde. **Hunne harten** zijn nooit door den zwaren arbeid nedergefallen ; nooit verfoeiden zij zich **zelve**n in stof en assche; de alssem en **galle** der **zonden** is hun nooit bitter geworden; zij waren nooif zuchtende door en onder het gevoel **van** zwakheid, hulpeloosheid, schuld en **slavernij**; zonde en verzoeking, twijfelingen en **vreezen**, en de plagen van een snood en monsterachtig hart ondermijnden nooit hunne krachten, noch vernederden hen in het stof des doods.

Maar van deze machtigen wordt gezegd, dat zij *tronen* hebben. „**Hij** heeft machtigen van de *tronen* afgetrokken.” Het woord troon **schijnt** onderscheidene **beteekenissen** te hebben. Daar is **vooreerst**, het denkbeeld van **zekerheid** en **gemak** aan te hechten. Eene -zittende houding geeft stilte en **rust** te kennen; het toont aan, dat er niets is te werken en te tobben ; ook **stelt** het ons **eenen** staat van luiheid voor. Zoodanigen **zijn** ook deze machtigen, ofschoon van sommigen, ten onrechte, „een bevestigd Christendom,” genoemd. Dat is niet bevestigd **in** een besef van hunne eigene ellendigheid en **Gods** barmhartigheid, van hunne eigene hulpeloosheid en Christus sterkte, van hunne eigene dwaasheid en 's **Geestes** wijsheid; maar zij **zijn** nedergezet in de bevestiging **eener** dorre leer, Zij zitten niet aan Christus voeten **neder**; ook hebben zij **geene** plaats nevens de **prinsen** **Zijns** volks, die uit den drek verhoogd **zijn**; maar zij **hebben** zich op hun gemak in de stoel van **vleeschelijke** gerustheid nedergezet. Hun boos en allerafschuwelijkst hart plaagt hen nimmer, omdat zij geen' strijd tusschen **vleesch** en geest in hun binnenste hebben; de satan verontrust hen niet, **omdat** zij gehoorzaam zijne bedriegerij opvolgen ; de wereld haat hen niet, omdat **zij** het met de wereld eens zijn; en God kastijdt hen niet, omdat **Hij** de roede alleen voor Zijne kinderen gebruikt.

Ten tweeden, is er ook een troon *des gericht*s. **Te** zitten is de houding van den rechter, en te staan die van **eenen** misdadiger. **Deze** machtigen nu verheffen zich **zelve**n tot den rechterstoel, en **van** daar spreken zij het vonnis der veroordeeling uit over allen, die van hen verschillen, maar in het bijzonder over diegenen, welke tot het wedergeborene geslacht **Gods** behooreu, die- zich **zelve**n voor **Gods** **vierschaar** veroordeelen. Zij zagen zich zelvea nooit als doodschuldigen voor die rechtbank gesteld ; hun gerechtshof velde nooit -het vonnis over hen **zelve**n, Alle kinderen **Gods** bezitten „den Geest des oordeels en den

Geest der uitbranding." Die het vonnis eerst over het **eigen** zelf **velt**; „**want** het oordeel begint eerst van het huis **Gods**, het verdervend zwaard begint **met Gods heiligdom**," (*Ezech.* 9: 6), en „**wanneer** wij ons **zelve**n oordeelen, **zoo** zullen wij niet geoordeeld worden." Maar deze hooge en machtige rechters begonnen nooit waar God begint — van het *eigen ik*. En omdat geen inwendig vonnis des doods en der verdoemenis over hun **zelve**n hunne gedachten bezig houden, hebben zij zooveel ledigen tijd over, **om** op anderen te letten; en daar **zij** in hun **eigen** huis van geen-rechtsgeding weten, dat hun roepende zou maken, „**laat** mijn vonnis voor Uw aangezicht komen," zou kunnen zij op hun gemak hunne naasten en bekenden beoordeelen. En tegen wien is dat vonnis bepaaldelijk gericht? Niet tegen de edelen des lands, want die zitten **door** hun geboorterecht op denzelfden eerestoel; ook niet tegen de omstanders en toeschouwers, want die zien de zaak belangloos aan; **maar tegen den** bij zich **zelve**n bevenden misdadiger. Deze machtigen dus veroordeelen niet de gerusten in *Zion*, of den **ijdel**en aanschouwer daarvan, maar de arme kinderen **Gods**, die als radelooze misdadigers zich **zelve**n veroordeelen. Hunne bevinding veroordeelen zij als **overdrijving**, ja dweperij; hunne beproevingen als zich **zelve**n aandoende; hunne verzoeking_{en}, eensdeels als krankzinnigheid anderdeels als bedrog; en hunne personen als **beroerders van** Israël, verkeerdere der waarheid, **en** mannen van **eenen** bitteren en kwaden geest.

Daar is nog **eene** andere troon, en dat **is** de *troon der spotternij*. *O!* het gaat **zoo** spoedig van den gerechtstroon tot den troon der spotternij en verachting over. **Zoo** het vonnis slechts maar geveld is, dan zal de uitvoering niet achterwege blijven. Om eerst **eenen** mensch te veroordeelen, en daarna **denzelve**n te verachten en te bespotten, zijn twee zeer nauw aan elkander verwante zaken. Wij zien dit in de zaak van den Heere Jezus: eerst veroordeelden **zij** Hem, en **weldra** bespogen, verachtten en versmadden **zij** dien **Dierbaren**.

Maar **wij** lezen in den tekst, dat de Heere, „**die** machtigen van de **tronen afstoot**," En Hij voert deze **opperrechtelijke** daad **op** onderscheidene wijzen aan zijne vijanden uit. Sometijds verlicht Hij de **oogen** van **Zijn** volk, zoodat zij deze machtigen en al **hunne** ledigheid en **geveinsdheid** door en door **beschouwen**. Wanneer **eene** ziel **ten** hoogste is afgemat door inwendige verzoeking_{en}, en lang en zwaar geoeffend en geplaagd werd met een lichaam der zonde en des doods, wordt zij dikwijls in het heiligdom van **Gods** tegenwoordigheid ingeleid, en licht ziende in **Zijn** licht, bemerkt zij met heldere **oogen** het uiteinde van al zulke machtigen. **Zoo** lezen **wij** van **Asaf** in den 73sten Psalm: — nadat hij lang gekweld **was** met hen „**die** niet in

benauwdheid waren als andere menschen,” leerde hij ook hunnen wezenlijken staat en verschrikkelijk uiteinde kennen. En door deze inwendige onderwijzingen **Gods**, worden deze machtigen voor de **oogen zijns gemoeds** van de tronen afgetrokken, zoowel van den troon der gerustheid des gericht, als der spotternij. En dan — hunnen eersten troon benijdt hij niet, **hunnen** tweeden troon vreest hij niet, hunnen derden troon acht hij niet. Hij zag hen reeds vallen terwijl zij nog op gladder plaatsen waren.

Gods kinderen, die verzoeking en beproeving hebben door te gaan, dragen schalen en gewichten in hunne handen. In deze weegehal des heilighdoms wegen zij zoowel anderen als zich **zelven**, en het kan niet **anders**, of zij moeten deze sterke, en bij zich **zelven** verzekerde belijders te licht bevinden. Naardien zij hunne eigene Godsdienst wegen, zien zij in anderen ook meer op de hoedanigheid, dan wel op de hoeveelheid ; en wat zij in zich **zelven begeren** te vinden, dat zoeken zij ook in anderen, en van daar bemerken zij schielijk een **gansch** tekort. **Zoo** trekt de Heere deze machtigen in de consciëntie en het oordeel van Zijn volk op eene bevindelijke wijze van hunne tronen. Hij neemt de schillen van hunne **oogen weg**, en geeft hun te zien, **dat** alle Godsdienst, die niet in de kracht van God bestaat, in het geheel **geene** Godsdienst is; dat waar geloof zal wezen, ook beproevingen en oefeningen des geloofs moeten gekend worden ; dat zij, die **geene** verandering kennen, ook geen **vreeze Gods** bezitten; dat, waar **geene** vernedering is, ook **geene** geestelijke verhooging zal zijn; dat zij, die **geene vreeze des Heeren** hebben, van het beginsel der ware wijsheid verstoken zijn ; en dat zij, die **geene kastijdingen** hebben, **geene** zonen, maar bastaarden zijn.

Maar de Heere trekt deze machtigen ook wel door verschrikkelijke oordeelen van hunne tronen.—Dezen vallen in afschuwelijke zonden, en genen in wanhoop. Dezen gaan de wereld in, en anderen vallen in verschrikking. Sommigen verzaken hunne belijdenis, en anderen wandelen **zoo** slordig en zorgeloos, dat iedereen hunne schande bemerkte. **Enigen** baden zich in de begerlijkheid der **oogen**, anderen in **de** grootschheid des levens nog anderen in de begerlijkheid des vleesches. **Zoo** lijden zij schipbreuk aan hun geloof, en vallen plotseling van hunne tronen in de kaken van **eene** eeuwige wanhoop. **Zoo** maakt de Heere het aan allen kenbaar, wat het einde **is** van eene Godsdienst, die in trotschheid en vermetelheid bestaat, en Hem niet tot Beginner en Voleinder heeft.

Maar, gelijk ik boven heb aangestipt, daar is eene andere, en van deze zeer verschillende klasse van menschen, die in **eenen** zekeren zin machtigen kunnen genoemd worden. En dit betreft

dezen onder **Gods** volk, die voor **eenen** tijd met eene **gelijke** inwendige kwaal besmet **zijn**. „Die met pek omgaat wordt er mee besmet.”

Zoo ook bewijzen sommigen van **Gods** kinderen, en dat wel bij pijnlijke bevinding, dat „kwade samensprekingen goede zeden bederven.” Mogelijk vereenigen zij zich de gerusten in **Zion**. De Heere laat het **eenen** tijd lang toe, dat zij voldaan zijn met hunne eigene wegen. Hij spaart Zijne roede. De wereld lacht hen vriendelijk aan' in de **tijdelijke** omstandigheden zijn zij voorspoedig ; de lichamelijke gezondheid is naar wensch ; in de familie worden **geene** moeilijkheden gekend ; de béproevingen en moeiten hebben **eenen** tijd lang opgehouden, en het schijnt **van** binnen en van buiten geheel kalm. Nu is het de tijd voor hen, dat zij den Geest des **bedrogs** indrinken als water, en zij slaan **zoo ver** mis, dat zij dezen **valschen** vrede voor de **verzekering** des **geloofs** aanmerken. **Zoo** bedekken zij zich met den mantel, die niet van **Gods** Geest is, en voegen zonde tot zonde: de zonde der hoovaardigheid tot die der geveinsdheid en huichelarij. Nu schijnen zij bevestigd te zijn in het geloof. En waarom? Omdat de storm eenigszins bedaart, en zij eenige verlichting genieten. Zij zijn uit den strijd weggeslopen, en dat noemen zij vrede, daar het eigenlijk niets anders dan **desertee-**ren (wegloopen) is. Vermoeid van den storm, sluipen zij in eene kleine haven, en noemen dat het einde van de reis. En de Heere een verborgen oogmerk hebbende, laat het een **wijle tijds** oogluikende toe, en stoort hen in hun gemak niet. Kent gij zulke tijden niet, mijne vrienden? Heeft uwe ziel daar nooit geweest ? Ach ! ik moet het met beschaamdheid des aangezicht8 belijden, dat ik hier geweest ben, en dat ik hier gedurig aan schuldig sta. Zoodra nu de ziel deze betooverende dranken heeft ingedronken, wordt zij een van die machtigen, en bekleedt **eenen** troon — eerst den troon der vleeschelijke gerustheid en zekerheid, daarna den troon om in het geheim de beproefde en afgematte kinderen **Gods** te vonnissen en te veroordeelen, en eindelijk dien van de bedekte bespottung en verachting van alle bevindingen, die niet uitkomen op eene onveranderlijke verzekering des geloofs. Maar voor den rug der zotten heeft de Heere eene roede bescheiden, en ook deze machtigen weet Hij van de tronen af te **stooten**. Daartoe zendt Hij somtijds moeiten in de ziel, of neemt de omheiningen weg, waardoor de sterkte voor de pijlen des satans openligt: of laat hem met **vreezen** en bevingen kampen, of richt de verborgene zonden in slagorde tegenover hem ; dan eens bezoekt Hij hem in **zijn** lichaam, of neemt zijne eigendommen van hem weg, of **vervult** de consciëntie met eene verborgene knaging, „De Heere verhoogt, ook vernedert hij,” Onder deze geweldige en pijnlijke plagen **tui-**

melen deze machtigen van hunne tronen ; eerst van den troon van zekerheid en gerustheid. Wij lezen in het boek van Job : „God heeft hem nedergestooten en geen mensch ;” en werkelijk stoot ‘Hij hem ook neder. Zijn **gansch** ingebeeld geloof, hoop en vertrouwen verdwijnen als een droom, en **zoo** valt hij in de diepste zielsdroefheid. Dezelfde hand stoot hem van den **troon** des gerichts, Hij heeft dan nu ook overvloedig werk in Zijn eigen huis, en gelijk Efraïm, „is **Hij** verpletterd met recht.” Hij ontdekt zoovele duizenden gruwelen en ongerechtigheden in zijn eigen hart, **dat** hij er niet toe komen kan, om een steen op te nemen, om dien op anderen te werpen; en hij moet met **betrekking** tot zijne **eigene** godsdienst beschaamd en met een schaamrood aangezicht- staan, dat hij er niet toe komen kan om zijne medezondaren te veroordeelen. Hij heeft nu iets **plechtigs** te volbrengen bij Bern, bij Wien alle daden gewogen worden ; en die verborgene verrichting, tusschen God en zijne consciëntie doen hem van **zijn** troon **opstaan**, en als **een bevend misdadiger** plaats nemen voor den rechterstoel. En hiermede is hij lang reeds afgegleden van den troon der spotternij, eene plaats, die hij nooit weder wenscht in te nemen.

En **wat nu** de verdere **bedeeling** des **Heeren** met hem aangaat, die zullen wij, in het bespreken **van** de verhooging des **nederigen**, in het tweede deel van onzen rede nader overwegen, daar ik mij nu eerst onledig moet houden met dea **Heeren** werk te beschouwen, in het ledig wegzenden van de rijken.

2 „*Rijken heeft **Hij** ledig weggezonden.*” Maar wie zijn deze rijken ? Wij zagen, dat de machtigen twee onderscheidene **klassen** van menschen voorstelden, te weten : **doode** machtigen en levende machtigen, en ik geloof dat wij in de uitdrukking „**rijken**” even zöo te **denken hebben** aan rijken onder de **onbekeerden**, en rijken onder de wedergeborenen. **Zoo** wij daarom te dezen aanzien de rijken **beschouwen**, dan is het duidelijk, dat wij hier **geene** rijken aan tijdelijke- goederen ons hebben voor te stellen. De Heere verklaart dit zelf, zeggende : „**het** is lichter dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke in het Koninkrijk **Gods** inga ;” en evenwel voegt hij er bij: „**de** dingen die onmogelijk zijn bij de menachen, zijn mogelijk bij God.” Wanneer er daarom in den tekst gesproken wordt van „**rijken**, die de Heere ledig wegzendt,” **zoo** hebben wij te denken aan **menschen**, die rijk zijn in het Godsdienstige, rijk in eigenwaan, rijk in eigengerechtigheid, rijk in een goeden dunk over hun Godsdienst, zoodat zij op deze dingen zaligheid bouwen. Zij zeggen *met* den rijken dwaas in het **Evan- gelie** : „**Ziele!** gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren ; neemt rust, eet, drink, **zijt vroolijk.**” „De armoede is hun nooit als een wandelaar voorgekomen ; noch hun velerlei

gebrek als een gewapend man." Hunne huizen zijn steeds beveiligd tegen vrees en angsten; hunne zielen hebben nooit behoefte gevoeld; **zij** zijn niet bedelarm, omdat hun voorraad nog niet verteerd is. Maar hoe komen zij aan dien rijkdom? Het is omdat zij nooit eene schemering van den waren rijkdom hebben waargenomen. Zij zijn niet ongelijk aan **eenen** krankzinnigen, die **steenen** en schelpen bijeen vergadert; en het voor geld beschouwt. **Alzoo** hebben zij **geene** inwendige bewustheid wat Goddelijke rijkdommen zijn, **en** daarom weten zij het ook niet, dat alles, wat niet door den Heiligen Geest medegedeeld en der ziele ingestort wordt, slechts armoede en gebrek is. Wanneer denkbeelden, gevoelens, leeringen, schriftuurteksten, valsche waan, gebeden, een goed gedrag en lidmaatschap van de Kerk den waren rijkdom konden genoemd worden, dan zijn zij — dat is zeker — schatrijk, Maar als er geen goud is, of het moet in het vuur beproefd zijn, en **zoo** er **geene** Godsdienst is, ja zelfs niet in hare kleinste **deelen**, dan voor **zoover** God Zelf dezelve mededeelt, dan mag men met grond al hunnen rijkdom voor niets dan **eenen** hoop slijk en vuilnis houden.

Deze nu zendt de Heere in Zijne wrake „**ledig** henen,” dat is Hij voorziet hunne zielen nooit met het brood des levens. Met betrekking tot hetgeen zij rijkdom noemen, gaan zij niet ledig henen. Zij kunnen een **klaarder** inzicht hebben in de verborgenheden des Evangeliums, eene nauwkeuriger uitlegkunde, een meer onderricht oordeel, eene eenigszins bevredigder consciëntie, een vaster vermeend vertrouwen, eene bevestigder eigengerechtigheid. De Heere verkiest hun bedrog en voedt hen met oordeel. Maar fen aanzien van de almachtige en Goddelijke onderwijzingen worden zij ledig weggezonden. Er was in **het** hart van dien onwedergeborenen nooit de minste kinderlijke vrees, geen vernederend gevoel van **Gods** liefde, **geene** proef van **Gods** barmhartigheid, **geene** geestelijke **bestraffing**, noch kastijding, **geene** zalving, **bedau** wing of zaligheid, **geene** nederigheid, teederheid of verbrokenheid, **geene** verslagenheid of Goddelijke droefheid, **geene** zachtmoedigheid of **zielsroerende** verbreking, **geene** vurige gebeden noch brandende **begeertens** nedergelaten van God. De God van alle genade heeft zich nooit verwaardigd, om aan **eenen** van dezen, aan zich **zelven** genoeghebbende rijken, **eenen** vriendelijken glimlach te geven; ook liet Hij nooit **eenen** druppel Zijner liefde in hunne zielen vallen. Eene Godsdienst wier grondbeginsel in het vleesch bestaat, heeft Hij nooit met Zijne tegenwoordigheid bekroond en geheiligd, en dit zal Hij in der **eeuwig-**niet doen. De zoodanigen zijn nooit met hem **vereenigd**, en hun is nooit de verborgenheid Zijner geopenbaarde tegenwoordigheid te smaken gegeven; „want de verborgenheden des **Heeren** zijn voor **degenen**, die Hem **vreezen**; en Zijn verbond, om hun

— en ook *alleen* hun — die bekend te maken.” Zijn aangezicht **ging** nooit met **Zijne** vijanden mede, noch was **Zijne gunst als** een wolk eens **milden** regens over hen.

Maar er **zija** ook, die **in** een ander opzicht „rijk” zijn, gelijk ik reeds boven te kennen gaf en dat zijn deze onder **Gods** kinderen, die nooit tot die volslagene bedelaarsgestalte gekomen zijn, Dat **Gods** kinderen in deze strikken kunnen vallen, blijkbaar uit de gemeente van Laodicéa, die van zich zelve waande „rijk en verrijkt te zijn, en geens dings gebrek te hebben,” schoon zij onbekend met haren wezenlijken staat „ellendig, en jammerlijk, en blind, en naakt” was. Dit **was** eene kerk van den levenden God, al was zij ook in dezen zelfbedriegenden staat gezonken. Salomo spreekt van een „**haastig** zijn, om rijk te worden,” en hij zegt van al dezulken, „**zij** zullen niet onschuldig **zijn.**” En verder, „die zich haast naar goud is een man **van** een boos oog; maar hij weet niet, dat het gebrek hem overkomen zal.“- „Onze **harten** zijn arglistig en bedriegelijk, meer dan eenig ding,” en wanneer wij daarom niet met kracht beugeld en ingetoomd worden, **zoo** vallen wij weldra in misslagen, Er zijn onder de kinderen **Gods**, die ongeduldig onder het juk worden; **dat werken zonder** ophouden, en dat vermoeiende ploegen- in dezelfde vorens wordt vervelend voor hen. Zij **loopen** de droge leerpredikers achterna, die hunne pijlen op alle **twijfel**ingen en **vreezen** schieten+ zoekende **eenen** standaard van eene onbewogene verzekering op te richten. En wanneer deze **men**sch^{en} hunne redenen **met** vele schriftuurplaatsen zoeken te bevestigen, prediken zij hen al spoedig tot — wat door hen genoemd wordt — vrijheid, schoon het in den grond niets anders is dan trotschheid en verwaandheid. **Zoo** worden zij rijk, en hun vermogen wast aan.

Maar de Heere heeft ons eene bijzondere wijze van handelen met dezulken. Zij zijn ook wezenlijk niet gerust, in hunne **con**scientie, want Goddelijke vrees, een afschrik van zelfbedrog en eene levende begeerte om oprecht en eerlijk voor den **Heere** te zijn, ligt op den bodem van dezelve. De verharde naamchristen, de oude dorre Calvinist, heeft in den grond niets in **zijn**en Godsdienst aan te wijzen, dat naar leven gelijkjt. Daarom is er ook **geene** verborgene kracht, die hem van zijne fondamenteⁿ afrukt. Maar de wedergeborene ziel heeft een goed fundament, al is ook het gebouw verkeerd.

En gelijk genade en natuur, geest en vleesch nooit wezenlijk vereenigd zijn, **zoo** was er altijd **eene** verborgene scheuring tusschen die beide. **Nu** de Heere zendt deze Zijne rijke kinderen ledig weg, Hunne harten hunkeren naar iets meer dan **Schrift**uurplaatsen en oppervlakkige waarheden, Daar is in hun een verborgene zucht naar kracht en gevoel, een inwendig **ver**-

langen naar de openbaringen van Gods welbehagen ; 'doch de valsche rijkdom heeft hen zoo ingenomen, dat God ze ledig wegzendt. Zoolang zij daarom in dien staat zijn, ontvangen zij van Hem nooit eene vriendelijke toelaching Zijner liefde, noch eenen beminnelijken aanblik, of een teeken ten goede, noch een bezoek van Zijne tegenwoordigheid, maar zij worden van zulke gunstbewijzen ledig weggezonden. Niet zelden worden zij in dezen staat liefhebbers van disputeren, berispen en op anderen te zien, zijnde èn met zich **zelve**n èn met die ze **hooren** ontvreden; en God zendt hen, zoowel uit de kerk als van Zijnen troon en van Zijne heilige tafel ledig henen. Al het geestelijk voedsel, dat zij bekomen, bestaat in kastijdingen, bestraffingen, ongenoegen Gods en eere schuldige **conscientie**; maar wat de smakelijke **spijsen** van het **Evangelie** betreft, zij proeven dezelve niet.

II. Doch laat ons voortgaan tot de twee andere karakters, die niet slechts van dezen onderscheiden zijn, maar rechtstreeks tegen dezelve overstaan. De *nederigen* en de *armen* zijn niet alleen van de machtigen en de rijken onderscheiden, maar zij staan tegenover elkander, gelijk de noord- en zuidpool. De armen en nederigen stellen diegenen van Gods volk voor, in wiens hart **Hij** een diep gevoel van armoede, bedelarij en algeheel **onvermogen** gewrocht heeft, en die Hij **alzo**o vernederd heeft, opdat Hij hen zou opheffen en **zegenen**.

1. Het eerste karakter, **waarop** wii dan hebben te letten, is hij, die in den tekst *nederig*, genoemd wordt. „**Hij** heeft **machten** van de tronen afgetrokken, en *nederigen* heeft **Hij** *verhoogd*.” Deze nederige zielen, die God verhoogt, zijn dezulken, welke door Hem **zelve**n eerst vernederd zijn, „**want** de Heere maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert; ook verhoogt Hij.” Deze nederigheid derhalve is **geene** nederigheid der lippen, terwijl het hart gedurende dien tijd zoo trotsch en hoogmoedig is als de duivel; het is **geene** nederigheid des gewaads, noch des **aangezichts**, noch van manieren en vertooningen, of Godsdiensstige overeenstemming, noch minder van veinzen, huichelen en **teemen**; maar dit is **eene** nederigheid der ziel, die door de hand des **Heeren** daar gewrocht is. Indien een **mensch** nederig is, dan moet er iets geweest zijn, dat hem zoo vernederde, want anders is het de snoodste bedekking der geveinsdheid. De **nederigheid** is niet iets, dat kan aangekweekt worden, neen; ook *is zij* niet gelijk aan eene bloem **in** den tuin, uit de Heilige Schrift **zoo** maar te plukken; maar zij moet in den mensch, als het ware, gebeukt, gedreven en gedrongen worden. **Hij**, die waarlijk vernederd is, heeft een recht gezicht van zich **zelve**n, en draagt een diep en blijvend gevoel van **zijne** snoodheid en vuilheid met zich om. De snoode hoogmoed, trotschheid en geveinsdheid van zijne diep gezonkene natuur, zijn aan het

licht gekomen, door het ploegijzer van **Gods** ploeg, die door zijne **conscientie** is gegaan. Daarom verfoeit hij zich **zelve**n, omdat hij in zijne eigene **oogen** een monster van ongerechtigheid is; en omdat hij **zoovele zonden** in **zijn** hart gevoelt, als noodig zouden zijn, **om** duizend werelden te **veroordeelen**, walgt **hij** van zich **zelve**n. Hij beschouwt en gevoelt zich als de onkuischte, de begeerlijkste, de **zinnelijkste**, de aardschgezindste en de duivelsch Goddelooste ellendeling, die **Gods** aardbodem betreedt. Hij gevoelt dat hij de zaden en aansporingen in zich heeft van datgene, hetwelk honderden tot de galg gevoerd heeft, En niet alleen draagt hij deze gewaarwordingen met zich om, als eene beschouwende kennis, of *als* de leer der Schriftuur, **maar als** eene plechtige waarheid, die door God **zelve**n in zijn harte gevestigd **en** ingeplant **is**; het is eene overtuiging, die de almachtige hand des **Heeren** op hem vastbond. In dezen weg leert een mensch nederigheid: dan is het bij hem niet enkel plicht, of bloote klank, maar het is een wezenlijk bestanddeel **zijner** ziel. Hij ziet, welk een snoode, hulpeloozë, nooddruftige **en** naakte ellendeling hij is. Zoodanig was het gevoel van David, toen **hij**, Psalm 61: 3, **zeide**: „**Van** het einde des lands roep ik tot U, als mijn hart overstelpt is”; alsof hij op den verst **mogelijken** afstand — de geheele -wijdte der **aarde** — van God gescheiden was. En **wat** dreef **hem**, als het ware, tot de einden der aarde? Het was een waarachtig gevoel, dat hij van **Gods** heiligheid en van zijne vuilheid voor Hem had. Deze oneindige ongelijkheid tusschen **eenen** heiligen God en eene misdadige **ziel** dreef hem als **het** ware **tot** de uiterste landpalen der schepping, het verst afgelegene oord, waar de **mensen verkeeren** konden. Dit nu is de eenige plaats, waar God *Zijne* weldaden aan de ziel wil mededeelen. De **Heere** werpt nooit *Zijne* **gunstbewijzen** in het wilde rond. Hij zal ons *Zijne* weldaden **leeren** waardeeren en hoogschatten. Die alreede opgetooid zijn, hebben niet **noodig van Hem gekleed** te worden. **Hij** geeft **geen** brood in volle kassen, noch-geld aan hen, die schatten in de bank hebben. Ook geeft Hij *Zijnen* Heiligen Geest niet aan hen, die het met den letter doen kunnen, noch deelt *Zijne* kracht aan hen mede, die aan het uitwendige Woord genoeg hebben, Maar zij, **die** niets zijn noch hebben; die zich **zelve**n noch roeren noch bewegen kunnen, wien het aan de macht ontbreekt, om **eenen** vinger tot hunner behoudenis op te heffen — aan dezen deelt Hij, uit vrije ontferming, uit Jezus volheid mede. „*Nederigen* verhoogt Hij.” En hoe verhoogt hij de nederigen ? In zich **zelve**n ? O neen! niet in zich **zelve**n — het eigen ik verhoogt Hij niet, Hij heeft dien afgod ontroond, en zou Hij dien nu weder oprichten, om een **medeminnaar** in de Heilige plaats te wezen? Hij verhoogt de nederigen

in Christus Jezus. Hij richt Jezus en Zijne **groot**e zaligheid voor hunne **oogen** op. Hij toont hun aan de gepastheid, de genade, de heerlijkheid, het verzoenend bloed, de stervende liefde en de vrijsprekende gerechtigheid diens Dierbaren voor hunne harten, Hij doet hen bekennen, dat Hij machtig is hen te verlossen, en dat Hij volkomen kan zalig maken al **degenen**, die door Hem tot God gaan. De Heilige Geest ontsteekt het geloof in hunne zielen, waardoor zij de getuigenis, die Hij van Christus geeft, aannemen, en **zoo** wordt Jezus in de genegenheden verhoogd als hunne gansche zaligheid en **eenigste** begeerte. **Zij** aanschouwen in Hem alles, wat zij voor den **tijd** en de eeuwigheid noodig hebben, en **zoo** nemen zij Hem aan als **de** eenige hoop voor hunne zielen, ja, hangen en kleven Hem aan, als hun „**ALLES** in allen.” Dit is wat anders als het vernederde eigen ik te verhoogen. Het eigen ik, afschuwelijk en vuil monster als het is, is nooit **zoo** diep vernederd, als wanneer de ziel in het geloof aan de voeten van Jezus plaats neemt.

„Dan is ‘s menschen adel draf;
Schepseldeugden nietig kaf.”

Zoo verhoogt de Heere de nederigen, en verheft hen in de kennis van Zijnen Zoon, tot **eenen** bevindelijken omgang van Hem, als met de schatten van Zijn verzoenend bloed en oneindige gerechtigheid. **Zoo zijn** zij met Christus gezet in den Hemel, en liefkoozen Hem als de eenige zaligheid voor hunne nooddriftige en schuldige zielen.

2. Maar de huisgenooten **Gods** worden door een ander karakter voorgesteld, namelijk : „**hongerigen**, die Hij met goederen vervult.” Laat ons nu een weinig nader beschouwen, waarnaar zij hongeren. Is het misschien naar vermaak, eer, bevordering, aanzien of achtbaarheid? O neen, mijne vrienden ! dit poppegoed voor de natuur, dat speelgoed voor de wereld, kunnen den honger van de levende ziel niet stillen. Zij hebben geen trek naar datgene, wat niet verzadigen kan, Zij hongeren naar de gerechtigheid, gelijk de Heere zegt: „**Zalig** zijn die hongeren en dorsten **naar** de gerechtigheid. Zij hongeren naar God **zelven** in Zijne openbaringen: „**Gelijk** een hert schreeuwt naar de waterstromen, **alzo**o hijgt mijne ziel naar U, o God!” **Zij** hongeren naar „**het** Brood des levens, dat uit den Hemel is nedergedaald, opdat een mensch daarvan ete en niet sterve.” **Zij** hongeren naar Christus, en naar de openbaarmaking van Hem **zelven**. Christus, in de bloote letter des Woords kan hunne scherpe begeerte niet bevredigen, Zij moeten inwendig Hem genieten en eten, of hun hongersnood zal de grenzen overschrijden. Honger is toch vergezeld met pijn, het is een trek naar

spijs, die moet voldaan worden, of het hongerend lichaam bezwijkt, en dit wel naar gepast voedsel. Voor deze uitgehongerde ziel, is Christus in de uitwendige letter, niet ongelijk aan **eenen** overvloedig met spijs voorzienen winkel, waarvoor een arme en hongerige bedelaar staat, die **geene** enkele penning bezit, om er iets van te **koopen**. Wat is alleen Christus in de letter? Zal zoodanig een gezicht van Hem den last der schulden wegnemen, vrede aan de ziel brengen, de **conscientie** reinigen, of de kracht der zonden overwinnen? Zal eene oppervlakkige kennis van Hem de toegenegenheid der ziel tot Hem trekken, de wereld uitwerpen, het eigen ik ontroonen, of het hart reinigen? Helaas! door moeielijke bevinding hebben wij het geleerd, niet ééne stip, geen enkele jota. Maar de tegenwoordigheid van Christus in de ziel kan dit alles in ééns goed maken. **Alzoo** kan een hongerende ziel alleen, door de komst van Christus als de hoop der heerlijkheid, in het hart, bevredigd en voldaan worden, Ik sprak, bij den aanvang mijner rede, van **eenen** standaard, die twee einden had het eene daalde neder tot den diepst gevallenen, aller allerellendigsten, verwoesten, en hulpeloosten toestand des menschen, waaronder de ziel kermt; en het andere verheft zich in de ontdekking van liefde en barmhartigheid. **Zoo** gij het eene niet kunt bereiken, gij zult tot het andere niet geraken.

Waar hongert gij naar?" Vindt gij buiten de openbaring van Christus ook nog iets dat uwe begeerte kan vervullen? Kent gij tijden, waarin uwe ziel ernstig verlangt naar een bezoek **van** Zijne gezegende tegenwoordigheid? Hijgt uwe ziel ook naar dauwdruppelen van **Gods** welbehagen, opdat gij zoudt vervuld worden met dien vrede, die alle verstand te boven gaat? Zijn al uwe verzuchtingen, begeerten, worstelingen, tranen en gebeden, om de indaling van **eenen** allerbeminaelijken Jezus in uwe ziele, en verwerpt gij alle vertroosting en barmhertigheid buiten de Zijnen? Dan zijt gij een van die hongerigen, welken de Heere met goederen vervult. Gesteld eens, daar kwam een **mensch, zad** van het aardsche brood in eene kamer, waar **eene** nagemaakte **schoone** appel op eene tafel lag, zou hij niet met betrekking tot dit bedrog geheel onverschillig verkeerden, dewijl hij **omdat** hij verzadigd was, de spijs niet zou onderzoeken? Doch indien er eens een hongerig kind binnentrad, deze zal weldra deze begoocheling bemerken, want het is de kamer nauwelijks binnen gekomen, of het loopt naar den appel en grijpt hem aan, **Evenzoo** kan een kind van God zich niet vergenoegen met nagemaakte spijs, en zijne begeerte of trek leert hem spoedig het ongenoegzame daarvan kennen.

Maar wat zijn die goede dingen, waarmede de Aeere deze hongerigen vervult? Waar **Hijhen** ook mee voedt, moet goed zijn, want het komt uit de Fontein en Bron van alle goed.

Vergeving aan **zonden** is iets van dat goede. Schuld doet de

ziel naar vergiffenis smachten en maakt de conscientie bekwaam om die te ontvangen. Eene vuile conscientie en het bloed der verzoening voegen **zoo** liefelijk te zamen, als een stuk brood een uitgehongerd lichaam. Niemand van **Gods** kinderen zal den dood zien, voor dat hij met dat goede gespijsd is, want de Heere Zelf heeft gezegd : „**Ik** zal ze **dengenen** vergeven, die ik zal doen overblijven”, Maar Hij zegt niet, hoe groot die honger zal zijn, of hoe lang zij moeten hongeren, voor dat zij verzadigd worden.

Een druppel van **Gods** liefde is een ander goed, waarmede Hij, vroeg of laat, al Zijne hongerige kinderen voeden zal. Maar welk een verlangen, begeeren, uitbreidingen der handen, en slaking van zuchten der ziel gaan dit vooraf! „**Och!**” zegt de ziel, „of ware het maar éenen druppel ; ik heb niet meer noodig. Eén druppel slechts!” En welk een angstvallig **hooren** naar de stem, die inwendig fluisteren zal! welk een nederdalen tot de oude plek van **veroordeelingen**, twijfelingen en **vreezen**, wanneer het **zoo** gretig gezochte welbehagen achterblijft.

Gemeenschap met God is een ander goed, waarmede hij de hongerige ziel voedt. Wat zijn al die oude gebeden, dat **buigen** der knieën, en het prevelen van woorden tot den Allerhoogsten? Dit is genoeg voor den Farizeër en den huichelaar. Maar de levende kinderen hongeren naar ziels-gemeenschap naar de gewaarwording, die hun gansche hart en genegenheden tot God trekken ; **zij** **begeeren** bevoorrecht te worden, om gelaafd te worden uit de Hoofdfontein; zij wenschen **zoo** met **God** te spreken en te wandelen, alsof Hij en zij alleen op aarde waren.

Een ander goed waarmede de hongerige ziel vervuld wordt, is verlossing uit verzoeking. **O!** die kracht der verzoeking over **eenen** mensch ! Hoe zwak en hulpeloos zijn wij tegenover dezelve ! Welke tegenstand, kermingen, verzuchtingen, gebeden en tranen, om er van verlost te worden! **O**, die aanhoudende, bijkans ontstokene smeekgebeden, om van derzelve kracht en tegenwoordigheid gered te worden! Niemand, dan eene **aan-gevochtene** ziel, kent dien strijd. Wanneer de Heere de ziel op eene Goddelijke wijze uit deze verzoeking verlost, dan is dat eene goede zaak; want niemand dan Hij, kan die schadelijke strikken verbreken, en den arme gevangene vrij laten.

Verder; eene goede hoop, dat wij door genade Jezus eigendom zijn, is iets, waardoor de hongerige ziel somtijds gevoed wordt. Als de Heere de door den storm geteisterde ziel te gevoelen geeft, dat er voor haar een vredevolle Hemel, een stille, rustige en heilige woonplaats na al de stormen **dezes** levens overblijft ; als **Hij** haar daarvan eene voorsmaak geeft en de ziel bekwaam maakt, daar het anker te laten vallen, tot dat haar arbeid geëindigd is, dat is zeker een onuitsprekelijk goed.

De tijd laat het mij niet toe, om met het optellen van al dat

goede, waar de Heere de hongerige mede vervult, voort te gaan, daar het, in één woord, al de geestelijke zegeningen, waarmede God de kerk van Christus gezegend heeft in zich bevat.

Maar mijne vrienden ! om eenige of al deze goederen deelachtig te worden, **is er** een zeker pad **noodig** te **loopen**. Daar is geen van **elders** inklimmen of inkruipen van den **engen** poort en **nauwen** weg mogelijk. Het is een pad, dat het oog des roofvogels niet heeft gezien ; tegenstrijdig met vleesch en bloed, dwaasheid voor de menschelijke rede, en **voor** al den hoogmoed des menschen eene drukkende kwelling. Niemand kan gezegd worden op het pad des levens te zijn, of hij moet, meer of minder nederig, buigzaam, eenvoudig, oprecht, hongerend en dorstend, **teeder** en gevoelig van harte-gemaakt zijn. Ô ! het is **zoo** goed, wanneer **wij** inwendig de bewegingen van armoede en naaktheid, en diepen nood onzer ziel in ons mogen gevoelen en bevinden, gelijk het gewrocht is uit de Fontein van leven en liefde. In onze harten iets gebracht te hebben, dat den Goddelijken stempel draagt, en het beeld van God op zich vertoont.

Doch, die dit goede deelachtig wil worden, heeft het te *verwachten* in **Gods** weg. En daarom de ziel, die het in waarheid op deze **zoo** groote en onuitsprekelijke, als duurzame zegeningen gezet heeft, zal in het verborgene aldus spreken: „**Mijn vleesch** Heere! wil **geene** beproevingen, maar mijn geest begeert toch derzelve zegeningen. En **zoo** gij dezelve vereenigd hebt, ai! waarom zou ik ze dan vaneen scheuren? Dat ik dan steeds voortga, al ware de weg dan **zoo** moeielijk, al tiert geen roos onder **deszelfs struiken**, **zoo** mijn pad maar door u gebaad zij ! En ofschoon **mijn vleesch** daartegen rebelleert ; **o Heere !** maak Gij mij maar gewillig, niets voor U te zijn. Laat mij slechts beweldadigd worden met de toelaching van Uwe liefde, en bewaar **mij** van niet onder de rijken te behooren, welken Gij ledig wegzendt .”

AMEN.

DE ZUCHTENDE GEVANGENE, ZIJNE VERLOSSING EN ZIJN BESLUIT.

LEEBBEDE OVER R O M. 5 : 24 — 26. **IK** ELLENDIG MENSCH ! WIE ZAL MIJ VERLOSSEN UIT HET LICHAAM DEZES DOODS? **IK** DANK GOD, DOOR JEZUS CHRISTUS ONZEN **HEERE**. **ZOO** DAN, **IK** ZELF DIEN WEL MET **RET** GEMOED DE WET **GODS**, MAAR MET HET VLEESCH DE WET DER ZONDE.

Welk een barmhartigheid is er voor de Kerk van God, dat de Apostel Paulus door den Heiligen Geest gedreven werd, zijne eigene bevinding op te **teekenen** ! Eu dat niet slechts door hier en daar iets weg te nemen, maar met zulk **eene volkomene** juistheid en uitgebreidheid, zooals **wij** zien kunnen in het zevende **Hoofdstuk** aan de Romeinen. Welk een troost en kracht heeft dat niet aan duizenden **van Gods** lijdende en bedroefde kinderen toegebracht ! Welk een heerlijk licht heeft dat verspreid over hun pad, dat er vaak **zoo** radeloos en **moeielijk** uitzag ! Welk **eene** borstwering van vertroosting was dat door alle eeuwen heen, voor het beproefde en **aangevochtene** volk van God, en zal het ongetwijfeld zijn en blijven tot aan de voleinding der eeuwen.

De voorgelezen verzen kunnen wij, als de korte slotsom **van** de in dit hoofdstuk beschrevene bevinding aanmerken, in hetwelk zich drie voorname punten voor ons ter beschouwing opdoen, die wij achtereenvolgens wenschen te behandelen.

I. De uitroep, die zonde en schuld uit Paulus boezem perst :
„**Ik** ellendig mensch ! wie zal mij verlossen uit het lichaam des doods ?”

II. De verlossing die hij verwierf: „**Ik** dank God, door Jezus Christus onzen **Heere**.”

III. Het besluit, waartoe **hij** in zijne **conscientie** kwam: „**Zoo** dan, ik zelf dien wel met het gemoed de wet **GODS**, maar met **mijn** vleesch de wet der zonde.”

Paulus is hier **zoo** scherp en ondubbelzinnig in de aanwijzing zijner bevinding, dat velen van hen, voor **wien** deze woorden dwaasheid, ja **dweeperij** zijn, getracht hebben dezelve te loochenen, althans om te **keeren**. Sommigen hebben getracht te bewijzen, dat Paulus hier zich **zelve**n niet bedoelde, schoon hij bij herhaling het voornaamwoordje „**ik**” bezigt. Anderen hebben **gewild**, dat Paulus hier spreken zou, van den **strijd**, die er tusschen de natuur en het **geweten** bestond, voor dat de **Heere** hem door

Zijne genade riep; en evenwel spreekt hij over het geheel in den tegenwoordigen tijd, waarom het wel een tegenwoordig zijnde strijd moet geweest zijn, dien hij beschrijft. Nog anderen hebben gemeend dat het een strijd was **onder de wet, voor dat hij eene** Evangelische verlossing ontvangen had. **Maar hoor hem zelven**, hij zegt: „**Ik** ellendig **mensch** ! wie zal mij verlossen uit het lichaam **dezes** doods?” niet : wie heeft mij verlost. „**Ik** vind deze wet” — niet: ik vond; hetwelk ten duidelijkste bewijst, dat **hij, terwijl hij** dezen brief schreef, dezen strijd in zich gevoelde. De rechte bron, waaruit al die verdraaiingen van des Apostels woorden voortvloeien, is dunkt mij niets anders dan eene jammerlijke ontkenning van het werk der genade in de ziel. Zich **zelven** bewust van eene zoodanige bevinding niet te bezitten, en dat, als deze dingen waarheid zijn, zij dan geheel verkeerdt zijn, gebruiken zij alle middelen om dezelve om te **keeren**.

1. Maar wat deed de Apostel **zoo** gevoeliglijk, **zoo** medelijdende roepen : „**Ik** ellendig mensch ?” — Daar waren drie dingen, die dezen uitroep uit zijnen boezem drongen.

1. **Eene** kennis van de geestelijkheid en de uitgebreidheid van Gods Wet. Dit betuigt hij zelf in het 9 en 10 vers: „**Zonder** de wet, **zoo** leefde ik eertijds, maar als het gebod gekomen is **zoo** is de zonde weder levend geworden, doch ik ben gestorven, En het gebod, dat ten leve was, hetzelfde is mij ten dood bevonden.” De ontdekking van de uitgebreidheid en geestelijkheid van Gods wet vervloekte en veroordeelde hem. En zijne verdoemeniswaardigheid daardoor ziende en gewaar **wordende**, dwong schuld dien ellendigen uitroep uit zijnen boezem. Vóór dat hij, op eene geestelijke en bevindelijke wijze aan de **veroordeeling** der wet in zijne conscientie kennis had, „**leefde hij**,” dat is : hij was voldaan met zijne eigene gerechtigheid, **plichtsbetrachting** en verrichtingen. Hij zag niet dat God naar waarheid in zijn binnenste ziet; hij **was** onbekend met de reinheid en heiligheid Gods; **hij** gevoelde het niet, dat de wet alle overtredingen veroordeelt, **zoo** wel, die met gedachten, als die met woorden en werken begaan worden, De met **beeldwerk** opgesierde kamers van zijn hart, met **al** de afzichtelijke gedochten die er in verscholen waren had **hij** nog nooit waargenomen ; het deksel lag nog op zijn **harte**; daar was nog geen licht in zijne ziel gedaald ; daar was geen leven aan zijne conscientie medegedeeld, en de Geest van God had zijne krachtadig werkende overtuigingen nog niet aangevangen. Hem ontbrak daarom dit inwendig werk in zijne ziel — hij leefde, omdat hij nooit gestorven was, Daarom, hetzij in **eene** meerdere of mindere mate — de geestelijkheid en de uitgebreidheid van de wet, moeten in de conscientie van alle levendgemaakte zondaars **gevoeld** worden, **Hoe** lang hij daar onder moet verkeerden, of

hoe hoog de moeilijkheden ten dezen aanzien stijgen moeten, heeft God ons niet beschreven en **wij** kunnen het niet doen. Maar niemand wordt behouden, tenzij zij hier de uitwerkselen der wet in zijne conscientie ondervonden heeft, en dat is — schuld; „**want** door de wet is de kennis **der** zonde”. **Zoo** ik ooit de **schuld** der zonden in mijne conscientie gewaar werd — **zoo** ik van **geene** innerlijke droefheid over dezelve weet — **zoo** ik, door verregaande overtuigingen, met **geene** verbrijzeling des harten bekend zij — wat weet ik dan, ja, wat zou ik dan **begeeren** te weten van **eenen** bloedenden Immanuel? Wat is Zijne vergevende liefde, wat Zijn verzoenend bloed; wat Zijne oneindige barmhartigheid, wat Zijne alles overtreffende genade, voor ongewonde, ongekwetste zondaars? Daarom, naarmate de schuld in de conscientie werkt, zullen wij eerst verlangen naar, en dan kennen, prijzen en genieten de verborgenheid van het bloed der verzoening en stervende liefde.

2. Maar daar **was eene tweede** oorzaak, die dezen ellendigen uitroep uit des Apostels ziel voortbracht, en dat was, het weder levendig worden der zonden. Niet alleen gevoelde hij schuld, ten opzichte van de **verledene** zonden, maar hij werd de verlevendiging en opwelling der zonden voor het tegenwoordige, bij treurige bevinding gewaar. Voor **dat de** wet met kracht in zijne conscientie kwam, lagen de zonden hem in **eenen** werkeloozen staat; **zij** waren gelijk een adder **in den winter**: de zonden waren wel met hun doodelijk venijn aanwezig, maar zij waren werkeloos. Een mensch dood in de zonden of dood in **eene** belijdenis, wordt zacht en onmerkbaar met den stroom der **zonden voortgevoerd**, en gelijk een zwaar geladen schip met den voet wordt weggedreven, **zoo** drijft hij ook zorgeloos en gerust met den stroom daarhenen, zoodat **hij** nauwelijks zijnen snellen vooruitgang bemerkt. Terwijl wij dus dood in de zonden waren, dreef ons het innerlijke tij der natuurlijke verdorvenheden tot alle kwaad, zoodat de verborgene werkingen der zonden niet openbaar werden. Toen waren wij **altemaal** onder de kracht en heerschappij der zonden. Maar toen de wet de zonden verlevendigde daar zij dezelve leven bijzette, toen ontwaakten ook de zonden uit haren tragen en **loomen** toestand; de ratelslang stond op en begon in het gemoed te sissen, en op die wijze zijn de kermingen en zuchtigen over de werking der zonden, in het tegenwoordige, misschien veel heviger, dan met betrekking tot de schuld over de reeds begane ongerechtigheden, Wat is onze zwaarste last? Ik heb mijne beproevingen en gij hebt de uwe, ten minste **zoo** gij tot de 'huisgenooten **Gods** behoort. Wij allen hebben **onze** bijzondere beproevingen, **hetzij in het** lichaam, of in de omstandigheden, of in de familie, of in het gemoed; elk onzer heeft zijne onderscheidene beproevingen door te staan. Maar

weet gij **eene** beproeving in vergelijking te stellen met die treurige bevinding van de inwonende zonden? Ia het niet onze dagelij ksche bevinding — het is althans meer of minder de mijne — dat wij zuchtende, klagende en kermende voor den Heere hebben te verkeerem, van **wege** de werkingen der zonden in ons vleeschelijk gemoed? Is het geen hartverbrijzelende last, dat die booze zonden **zoo** naar het meesterschap streven — dat zulke vuile lusten gedurig onze genegenheid zoeken in te nemen — dat zulke **snoode** begeerten niet ophouden naar den zegepraal over ons te staan — dat die verdoemelijke hoogmoed en **ongeloovigheid** en andere verregaande verdorvenheden geduriglijk gelijk een vulkaan, den vollen teugel in onzen boezem wenschen te vieren, en onze zielen te verwoesten? Ik weet het bij **ziels**-bevinding, dat, wanneer de zonden in hare verpestende kracht en uitwerking in eene teedere conacientie gevoeld worden, dan wil het hoofd wel buigen naar beneden, de ziel belasten, en het gemoed benauwd maken. Maar min of meer zal toch de dagelijksche bevinding zijn, om met een nedergebogen en beschaamd aangezicht, kermende en weenende voor den Heere te komen, omdat er zulk een heirleger van verdorvenheden in ons werken en de overhand zoeken te behalen. Maar van waar dit gevoel? Het is de **vreeze Gods** in eene teedere conscientie. Ik heb menschen gehoord, die **meenen** boven de wereld, het vleesch en den satan te leven. De zonden zijn hun niet tot last; hunne verdorvenheden veroorzaken hun **geene** pijn; hunne **hoovaardigheid**, verwaandheid, hebzucht, of ongebondenheid -- ja, al de werkingen van hunne bedorvene natuur persen nooit **eenen** traan uit hunne **oogen**, noch dringen **eenen** snik uit hunne harten. Waarom? Omdat hunne conscientie niet verteederd is, en zij de **vreeze Gods** missen. Naarmate de diepte van de Goddelijke vrees en de teederheid der conscientie- voor God, zullen de zonden inwendig bemerkt, betreurd en er over gezocht worden.

3. En **zoo** was er dan **eene** derde oorzaak, dien den Apostel **zoo** erbarmlijk deed uitroepen: „Ik ellendig mensch!” en dat was de inwendige strijd. Hij beschrijft den strijd in deze woorden: „**Want** hetgeen ik doe, dat ken ik niet; want hetgeen ik wil dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat dat doe ik”. Welk een afschildering van hetgeen er in het binnenste van **eenen** wedergeboren zondaar omgaat dat hij zich in twee onderscheiden grond beginselen, twee onderscheidene naturen; een heilige, hemelsche, geestelijke, naar den Heere hijgende, zijn element in de dingen **Gods** vindende; en evenwel, in denzelfden boezem, een grondbeginsel dat geheel bedorven, door en door verpestend is, gedurig tegen het in hem heilig grondbeginsel strijdende, altijd belust tot het kwaad, en in rechtstreekschen tegenstand

met iedere leiding van **Gods** Geest in de ziel; een **grond-**beginsel, dat nergens meer **naar jaagt**, dan, **ten** allen koste en tot **elken** prijs, **deszelfs** vuile begeertens voldaan te krijgen. En nu moet er niet eene gewaarwording van ellende en rampzaligheid in eens menschen binnenste zijn, deze **beide legers** gedurig in zich strijdende te hebben, — **dat**, wanneer hij het goede wil doen, het kwade hem bijligt”, — wanneer hij wil zijn heilig, Hemelschgezind, **teeder** van hart, liefderijk, en **Gods** eer zoekende, zoete gemeenschap genietende met den **Drie-**eenigen Jehova; — dat er dan een boos, zinnelijk en aardsch hart geduriglijk in hem werkt, dat elke gedachte, bevlekt met zijn vergiftig bederf, dat elke goede begeerte tegengewerkt, en hem van den Hemel waarheen hij zocht op te klimmen, tot een hel van vleeschelijkheid en vuilheid trekt? Gewisselijk ! Iedere ziel, waar een **heilig** en hemelschgezind grondbeginsel in gewrocht is, — en dat is geschied in de harten “van allen, die door God zijn levend gemaakt — elke ziel, die God kent, vreest, liefheeft en zich in Hem verlustigt, en nochtans in zich datgene bevindt, wat in lijnrechten tegenstand met den zin van Christus is, en begeerte heeft naar datgene, wat hij anderzins haat met **eenen** volkomenen haat — moet er in het binnenste van dien mensch **geene** smart en droefheid zijn, zulk een gedurigen en onophoudelijken strijd te gevoelen ?

Deze nu, waar de Apostel onder zuchtte, zijn de bevindelijke gewaarwordingen van al de wedergeborenen. Daarom, geloofd zij den naam des Allerhoogsten! dat Hij het Paulus heeft ingegeven, zijne bevinding te schetsen en na te laten, ter vertroosting en versterking van ons. Wat zouden wij anders gedacht hebben? Ongetwijfeld zouden wij aldus geredeneerd hebben : „Hier vinden wij **eenen** Apostel die volkomen heilig, altijd Hemelschgezind was, die niets dan het beeld van Christus in zich heeft, steeds tot de verheerlijking des **Heeren** leefde, en onophoudelijke gemeenschap met **Hem** oefende!” Wij zouden hem voor een volmaakten heilige hebben aangezien, **zoo** hij ons niet verklaard had, wat hij was; en **zoo** wij hem dan als een heilig mensch hadden aangestaard, zouden wij onze moedelooze **oogen** in ons eigen binnenste **keeren**, zulk eene verbazende tegenovergesteldheid bemerken, dat wij aan de mogelijkheid onzer zaligheid zouden wanhopen. Maar ziende den strijd, met welke de Apostel in zijne ziel te kampen had, en eeniger mate „denzelfden strijd hebbende”, **zoo** kan het de ziel bemoedigen, opbeuren en tot het geloof leiden, dat dit het pad is, waarop de heiligen te wandelen hebben, hoe ruw, hoe hobbelig, en hoe verward het er ook moge uitzien.

Gij kunt u derhalve wel verzekerd houden, dat, tenzij gij gedrongen wordt uit de diepte te roepen : „**Ik** ellendig mensch !”

gij zijt dood in de zonden, of levenloos in **eene** belijdenis, Wanneer inwendige schuld, ellendigheid en **verdoemeniswaardigheid** dien uitroep nimmer uit uw binnenste dwong; ik be-zweer het u, daar is geen leven noch kracht van God in uwe zielen. **Zoo** gij daarentegen bij aanvang en steeds bij voortgang dien uitroep in uw binnenste ontwaart, door den dwang die schuld en zonde veroorzaakte, dan is het een klaar bewijs, dat dezelfde Heere, die Paulus onder wees ook uw Leermeester ge worden is.

Zeg mij, wat is in het verborgene uwe bevinding voor den Heere? Ik spreek nu niet van uwen zondaagschen Godsdienst, die kan gelijk een zondagskleed worden aan- en uitgetrokken. Maar wat is uwe bijzondere bevinding? Wat zegt uwe binnenkamer? — wat de hoek van uwen haard? wat Uw hart in de plechtige oogenblikken, als het rondom u stil en rustig is? Drong dan schuld, schaamte en droefheid ook dien ellendigen uitroep : „**Ik** ellendig mensch !” uit uw harte? het is iets groots tot het gevoel gebracht te zijn, dat wij ellendig goddeloos zijn. Daar is hoop voor dezulken; daar is hulp voor de zoodanigen ; **daar** is **eene** getuigenis, dat de Heilige Geest in zulk **eene** **conscientie** werkt, dat Jehova zelf deze zielen in behandeling genomen heeft.

Maar gij zult het reeds hebben bemerkt, dat de Apostel het niet bij dien uitroep, die enkele zucht liet blijven. Ziet op den lijder in een gasthuis, Neigt uw oor slechts naar het leger, waarop de woedende koorts den lijder martelt. Stelt hij zich tevreden met de koorts die in zijne leden brandt, en het angstige al weder- en wederkeeren van zijn gefolterd lichaam? Neen. Begeert hij niet, dat er iets voor **hem en** in hem gedaan worde? — **Zoo** ook in het geestelijke. Het enkel bij den uitroep: „**Ik** ellendig mensch !” te laten blijven, gelijkt meer naar de be- vinding van **eenen** huichelaar, dan naar de gewaarwording van **eene** wedergeborene ziel. Wij hebben behoefte daaruit verlost te worden, wij zullen begeren, dat de **Heere** Zich openbare ; dat Hij Zijne genade aan ons bekend make; dat Hij **eene** getuigenis van Zijn welbehagen uitstortte; en dat de Heere ons, door Zijnen uitgestrekten arm en Zijne ontbloote rechterhand, uit die ellende **verlosse** en bevrijdde.

Wanneer daarom, Jehova de Heilige Geest deze erbarmelijke uitroep : „Ik ellendig mensch !” in onze zielen ingeplant heeft, dan zal er als een noodzakelijk gevolg bijkomen : „Wie zal mij verlossen uit het lichaam **dezes** doods ?” Hier zien wij duidelijk wat het was, dat dien heiligen Apostel **zoo** bijzonder pijnigde. Het was namelijk het lichaam des doods, dat hij met zich **omdroeg** — die **bewegelijke klompe** bederfs — die Behémoth ¹⁾

1) Job 40.

die zijne zwaarwichtige lendenen in zijne ziel, en al wat **goed** en gunstig in zijn hart was nedertrapte. Men zegt, dat het zinnebeeld ontleend is aan de gewoonte der Romeinen, die tot straffe een dood lichaam aan een levend bonden. En o! wat moet 'dat een afgrijselijk gevoel zijn geweest, dat koude, **doode** lichaam steeds aan het warme vleecech gehecht te hebben; bij dag en bij het ontwaken in den nacht het afschuwelijk lijk aan zich gebonden te gevoelen, en als omhelsd in zijne armen! Welke eene verschrikkelijke en walgelijke gewaarwording moet die straf niet zijn.

Laat ons **dit** nu eens in het geestelijke beschouwen. Uwe nieuwe mensch heeft warme genegenheden tot God, Uit dit nieuwe beginsel ontstaan heilige hartstochten — daaruit vloeien hijgende begeerten, daarin bevinden zich teedere zuchten en een sterk verlangen naar den Zoon van God in Zijne schoonheid. En dan is daar een vleeschelijk, stijf, zinnelijk, dood en aardsch bart aan vastgeketend, **hetwelk** ten allen tijde de ziel omringt met zijne koude kleverige omhelzingen, deelende hare doodelijke traagheid aan de ziel mede! Zullen wij bidden — **begeeren** wij het hart in warme begeerten uit te storten — de koude poot van dit lichaam der zonde en des doods verscheurt die opgerezene begeerten! Zullen wij het geloof oefenen en in hare zoete en uitgaande daden ons tot **eenen** gekruisten Christus wenden — **begeeren** wij uit het diepste van ons hart ernstiglijk zijn aangezicht te zoeken; de koude klamme omhelzing van het lichaam der zonde en des doods verstijft dat alles, verhindert geduriglijk elke goede beweging des **geestes**, en bemmert en boeit iedere begeerte van de Hemelsche natuur.

De inwendige strijd nu, die door de radeloosheid en scherpe oefening werd voortgebracht, dwong hem als het ware tot de uitroep : „Wie zal mij verlossen uit het lichaam **dezes** doods?“ waarheen zal ik mijne **oogen** ter verlossing wenden? Van welke **zijde** zal zij genaken? Zal ik mijn oog op de wet vestigen? — Och neen! die vloekt en verdoemt mij, omdat ik een lichaam der zonde en des doods met **mij omdraag**. Kan ik mijn oog op vrienden slaan? — Ja, zij kunnen medelijden en deernis met mij hebben, maar ach! zij kunnen mij van dat lichaam der zonde en des doods niet bevrijden, het is te vast aan mij geketend, dan dat zij het zouden kunnen bewegen. Zal ik mij tot de bedieners der waarheid **keeren**? — Ik mag hen **hooren** en hunne woorden toestemmen; maar er is tot de losmaking van dit lichaam der zonde en des doods meer **noodig**. — Zal ik mij dan tot de Heilige Schrift begeven? **Deszelfs** inhoud meldt verlossing, maar! — maar, ik heb behoefte aan de toepassing van die verlossing aan mijne ziel! — Ach!, „wie zal mij dan verlossen?“ Waar is het toevluchtsoord waar ik mij

kan henen wenden? Moet ik voor- of moet ik achterwaarts gaan? Van waar kan er hulp en redding opdagen?" welk eene verlegenheid! Welk eene radeloosheid van eene geoefende ziel! — Zie hier, en zie daar ziele! het is te vergeefs, wendt gij u ter rechter- of ter linkerzijde, het is te vergeefs! daar is **geene** hulp noch verlossing te wachten. En nochtans, daar is van **éene** zijde nog verlossing te vinden. En wanneer de Apostel nu hier gebracht was — toen hij op die plek nederzank, en angstvallig zijne **oogen** her- en derwaarts keerde, om te zien, van waar de verlossing kwam — toen zegende God zijne ziel met een gezicht van -Zijnen dierbaren **Zoon**; God de Heilige Geest, wrocht dat levend geloof in zijne ziel, waardoor hij Jezus zag, en waardoor er eene mededeeling van het bloed en de liefde des Lams aan zijne **conscientie** plaats vond. En **zoo** kom ik tot het tweede punt van onze overdenking.

11. „**Ik** dank God, door Jezus Christus onzen Heere.” Laat ons zien, waarvoor hij den Heere dankte. Denkt gij, dat ik Paulus' meening te kort zou doen, wanneer ik zeg, dat hij groote reden had God voor zijnen strijd te danken? Ik wil dit niet verstaan hebben, dat dit de eenigste **dankstof** voor hem geweest zij. Integendeel stem ik **het** gereedelijk en blijmoedig toe, dat hij God voor zijne overwinning dankte, maar zou hij ook **geene** reden gehad hebben God voor den voorafgaanden strijd te danken? Is voorafgaanden strijd geen onderwerp van lof en dank? Had **hij** in dien strijd **geene** lessen geleerd, **welker** kennis hij in een anderen weg te vergeefs had gezocht? Gij gevoeldet schuld. Was dat schuldgevoel **geene** barmhartigheid? Gij hebt veroordeeling gevoeld. Was dat gezicht der vervloeking **geene** barmhartigheid? — Gij zijt **gereinigd** geworden van eene geestelooze belijdenis. Was dat geen ontferming? — Het kaf uwer eigengerechtigheid en valsch geloof is weggevaagd door den sterken noordenwind des **Geestes**. Was dat **geene** genade? Uwe ziel was **zoo** laag ter neder gebogen, dat niemand dan God haar kon opbeuren. Was dat **geene** barmhartigheid? Gewisselijk, dat is het, Wat ook de ziel toebereidt voor barmhartigheid, het moet barmhartigheid zijn; wat ook de ziel geschikt maakt voor het ontvangen van Jezus, het moet barmhartigheid zijn, wat ook het stof en het kaf van het eigen ik kan wegwannen, moet genade zijn, want het bereidt de ziel voor **eenen** gezegenden Immanuël. Alsdan **hebben** wij groote reden, om God te danken voor ieder gevoel van schuld, dat wij hadden door te staan, voor elke verzoeking, die ons in verwarring bracht, voor iedere traan der boetvaardigheid, die ons langs de wangen rolde, voor **iederem** snik der droefheid, die zich uit onzen boezem ontlastte. Wij hebben goede reden, om voor ieder gevoel van schuld, ellendigheid, en rampzaligheid, Zijnen naam te loven, want

onze uitgelezenste barmhartigheden ontspringen uit dezelve, en de rijkste weldaden zijn alleen in zooverre zegeningen, als deze pijnlijke oefeningen de ziel voor hare genietingen hebben toebereid.

Doch het lijdt geen twijfel, of de voorname bedoeling des Apostéls was, dat hij God dankte voor de **gifte** Zijns lieven Zoons. „Ik dank God, door Jezus Christus onzen Heer.” Wanneer gij mij met uwe toegenegene aandacht, in de ontvouwing van Paulus' uitroep, gevolgd **zijt, zoo** zult gij weten, dat drie voorname oorzaken dezelve te weeg brachten. Te weten: voor- eerst, de veroordeeling van **Gods** wet — ten tweeden, het weder levendig worden der zonden — en ten derden, de **inner-**lijke strijd **tusschen** de natuur en de genade. En wanneer hij God door Jezus Christus dankt, dan heeft hij het oog op eene driedelige verlossing van ieder dezer bezwaren, welke te zamen daargesteld waren in den Persoon, het werk en de tusschenkomst van **Gods eeniggeboren Zoon**.

1. Ziet **maar eens** op de schuld der zonden. Hoe zullen wij van de schuld der zonden, den vloek, de heilige **verdoemenis** en de **donderende** wraak der wet **verlost** worden? Langs **geenen anderen** weg, dan door het bloed des Lams, dat dierbare bloed, hetwelk **reinigt** van alle zonden ;” die alleen verzoenende, die wonderdadige offerande, die den Zoon **Gods** op het kruis **van** Golgotha opofferde. Daar is geen andere weg om vergeving te erlangen ; nergens elders wordt rust gevonden, er is op geenerlei **wijze** anders -bevrediging met God- te genieten ; in **geenen** anderen weg worden de donderen der wet gestild, haar vloek **weggenomen** en hare veroordeeling uitgewisèht. Het van vrede **sprekend** bloed van Immanuël in de **conscientie** is voor de ziel **die** de pijniging van den vloek der wet kent en hare **veroor-**deelingen heeft ondervonden, het eenige geneesmiddel.

2. **Evenzoo** is het met betrekking tot het weder levendig worden der zonden. Wat leert ons **het bij** vernieuwing **ont-**waken der zonden anders, dan hetgeen **Paulus** zegt, **Rom. 5 : 20 :** „**waar** de zonde meerder **geworden** is, is de genade veel meer **Overvloedig** geweest.” **Hoe** zal ik bekend worden met het overvloedige der genade — met de lengte — diepte en hoogte van de **grenze-** en gadelooze genade? Zal ik ze niet bekennen door de pijnlijke en persoonlijke bevinding van de grootheid der zonden ? Daarom, naar die **mate**, dat ik dagelijks geleid word tot de kennis **van** de **diepte** van onzen **afval** — **naar** dat ik de werking der zonde in **mijn** vleeschelijk gemoed gewaar werd, en **bevind** hoe **ze** mij **als** het ware overvloeit, naar die mate kan ik het **overvloedige** der genade kennen en hare **kennis** waardeeren. Het is **derhalve** genade de werking der zonde in onze harten te kennen. En mogen er zijn die dat diep vernederend leerstuk ontkennen, die diepe verdorvenheid **looch-**

nen; maar het staat bij mij vast, dat, zullen wij genade **waardeeren**, en Jezus hoogschatten — dat is, Hem beminnen als „**die** de banier draagt boven tienduizenden, als de gansch begerlijke ;” dan moeten wij door persoonlijke en moeilijke bevinding bekend **zijn**, met de uitgebreidheid der zonden en het diepe bederf van ons **vleeschelijk** gemoed. Hoe **groter** zondaar, hoe **groter** heilige ; hoe dieper de val is, des te **hooger** de herstelling, hoe pijnlijker het gevoel van schuld voor de **conscientie** is, **zoo** veel te heerlijker en dierbaarder zal de balsem wezen van het bloed van Immanuel. **Zoo** dan, verstoken te zijn van de kennis der verdorvenheden En **derzelve** pijnlijke werkingen, is ook , onbekend te zijn met de vergeving, den vrede, of het overvloedige der souvereine genade.

3. **Alzoo** is het **ook** met betrekking tot den inwendigen strijd. De Apostel Paulus zag, „**dat** er **geene** verdoemenis **was**, voor **degenen**, die in Christus Jezus waren;” dat, hoewel zij werden beproefd en verzocht, hoewel zij werden geplaagd en geoefend, hoewel er een onophoudelijke strijd in hun binnenste gaande was, nochtans zouden zij er niet door veroordeeld worden, want zij hadden aandeel in het bloed en de liefde des Lams.

111. En **zoo** kom ik ten derden tot het plechtige besluit waar de Apostel toekwam. Ik heb boven reeds aangemerkt, dat hij twee dingen in zijne ziel bevond. Hij had bevonden de vloek der wet en de zegeningen des **Evangelie's**; de uitgebreidheid der zonden en de nog overvloediger **genade**; de kennis van zich **zelven** en de kennis van Christus, De kennis nu van deze twee zaken bracht hem tot dit plechtige besluit in zijne **conscientie**: „**Zoo** dan, ik zelf dien wel met het gemoed de **Wet Gods**, maar met het vleesch de wet der zonde.” Zou des Apostels bedoeling hiermede zijn, dat hij de zonden rechtvaardigde? Zou hij met **zoo** te spreken **meenen**, dat hij nu maar gerust kon nederzitten? Dat hij eene verdorvene natuur had, die de zonden beminde, en dat die daarom somtijds haren zin moesten hebben ? en dat **hij** eene Goddelijke, heilige en heiligheid beminnende natuur had, en dat hij daarom die somtijds ook wel eenigermate moest inwilligen? Dat hij zich nu getroost, bevestigd (**zoo** als het genoemd wordt) en gerust kon nederzitten, zich niet behoefde te verontrusten over de werkingen der zonden in den ouden mensch, en maar stil de **werking** des **Geestes** in den nieuwen **mensch** had af te wachten? Ik kan niet **denken**, dat deze woorden de uitdrukking der vergenoegdheid zijn. Liever zou ik dit er door verstaan: dat hij het diep in zijne ziel gevoelde, dat hij ten aanzien van den strijd, die hij in dit leven te verduren had, geen verandering te wachten had ; dat hij de hoop niet behoefde te koesteren

van hier ooit van dien kamp ontdaan te worden ; dat **zoo** lang hij hier beneden leefde, in hem een lichaam des doods zou blijven bestaan — de wet der zonde werkende in zijne leden, en **gedurig** strijd voerende tegen de wet des gemoeds. Maar het was geen nederzitten op zijnen droesem, het was geen louter berusten op de leer van den ouden en nieuwen **mensch**, het was geen **weg-**werping van de wapentuigen des geestelijken strijds. Integendeel, het was dit plechtige besluit, waartoe hij in zijn **conscientie** geprest werd: — „**Ik** gevoel in mij te hebben twee tegen elkander strijdende grondbeginsels.” Het was hem toen helder geworden, er scheen licht in zijn ziel, en' daarom kon het niet anders, of hij zou met zijn **vleesch** de wet der zonde dienen, **hoewel** zijn gemoed de wet van God zou gehoorzamen. Laat ons deze twee punten **eenigszins** nader beschouwen.

1. Door het **gemoed** hebben wij hier de nieuwe natuur te verstaan — dat **heilig** grondbeginsel, hetwelk God de Heilige Geest in des menschen harte inplant. Hiermede dienen wij de wet van God, Deze nieuwe mensch is heilig, hemelsch, rein en geestelijk, scheidt zijn vermaak in God, hijgt en zoekt naar gemeenschap met **Jezus**. Deze nieuwe mensch verdraagt gewillig smaad en hoon, onderwerpt zich aan onvriendelijke bejegeningen, steekt zijnen mond in het stof en is Christus beeld eenigermate gelijkvormig. Dus wil de Apostel hiermede zeggen : „**Ik**, — Ik Paulus, — Ik, die voor een' Christen, voor een **geloovige** in Jezus word aangezien — ik, „met mijn gemoed,” met mijne nieuwe natuur, met dat heilig, **Hemelsch** grondbeginsel, hetwelk door God in mijn binnenste gewrocht werd, **daarmede, dien** ik de wet **Gods**.” Eet Woord van God erken ik mijn regel en leidsman te zijn. Ik begeer Zijnen wil te weten en dien te doen. Ik zoek Hem in alles te gehoorzamen; ik streef er naar om Hem te behagen, te eerbiedigen en te verheerlijken. Zijn wil is mijn **wil**, **Zijne** bevelen **zijn** mijne **bevelen**; en waartoe Hij mij ook roepe, ik zal het met blijdschap volbrengen,” Zoodanig is de geest en de neiging van het gemoed eens begenadigden mensch — loven, bidden, geestelijke gezindheid, liefde tot **Gods** volk, **begeerte** om in de **vreeze Gods** te wandelen, zie daar het wezen, **het** element van den nieuwen mensch, Met dit gemoed, of den nieuwen mensch, dient een geloovige de wet van God. In dien nieuwen mensch wonen al de gewaarwordingen van **eenen** heiligen eerbied en **eene Goddelijke** vrees; al de handelingen van geloof, hoop en liefde; alle boetvaardigheid. en nederigheid, zelfverloochening en **zelfverfoeiing**. al de begeerten om God te kennen, te behagen en Hem **Zelven** te genieten, in één woord — alles wat geestelijk en genadig is, woont in den nieuwen mensch. En **zoo** gevoelen wij **tijden** (doen **wij** het niet?) dat de **Hemelsche** dingen ons

element, de geestelijke dingen ons hoogste blijdschap, het bloed des Lams onze hoogste begeerte en het Woord van God de **eenigste** regel van ons leven zijn. **Zoo „dienen** wij met ons gemoed de wet **Gods.**”

2. Maar **zoo** lang wij in dit lichaam leven, hebben wij in ons nog een ander grondbeginsel, hier ganschelijk van onderscheiden, hetwelk de Apostel hier „**vleesch**” noemt, dat is: onze gevallene en bedorvene natuur — ons verbasterd hart, dat altijd was en tot het einde blijven zal een poel van **ongerechtigheden**, een mesthoop, een beenderhuis vol verdorvenheden en ongeneeslijke ongemakken en zweren. Nu, „met ons vleesch,” met deze bedorven natuur, „**dienen** wij de wet der zonde;” niet met vreugd — dat is **eene** andere zaak. De Apostel zegt niet, dat hij de zonden dient, maar hij „**dient** de wet der zonde.” Het ontga onze aandacht niet, dat dit twee verschillende zaken zijn. De zonden, of de wet der zonde, te dienen, is geheel onderscheiden. Het inwendige grondbeginsel is geheel iets anders, dan de uitwendige daden. De begeerlijkheid van onze harten tot het kwade, en het met der daad uitoefenen van die begeerlijkheden, zijn twee onderscheidene dingen. Het is een groot onderscheid de zonden in ons hart werkende te hebben, en de zonden in ons lichaam te bedrijven, De Apostel zegt daarom hiermede niet, dat hij de zonden dient. Indien wij dienstknechten der zonde zijn, dan zijn wij kinderen des toorns. „**De** zonde zal over u niet **heerschen**, want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade.” Doch, ofschoon wij de zonde niet dienen, **zoo** zijn wij toch onder de kracht van de wet der zonde. De wet der zonde is dat inwendige grondbeginsel der zonde in ons binnenste — de geest der zonde, om mij **zoo** eens uit te drukken — dat listige, doordringende grond beginsel, dat onophoudelijk bezig is, om **zijne** aloude heerschappij te herwinnen. Elke ongeloovige gedachte, Godslasterlijke verbeelding, vuil denkbeeld, ontuchtige begeerte, begeerlijke wensch, opwelling des hoogmoeds, beweging van inwendige geveinsdheid, uitgang van wereldschgezindheid, heimelijke verhooving van zich **zelven** (en wie kent door pijnlijke bevinding deze inwendige werkingen niet?) — deze allen zijn gedeelten van „**de** wet der zonde.” Deze wet werkt in zijn vleeschelijk gemoed; steekt zich **op eene** listige wijze in elke reet; het is **eene** wet voor ons **vleesch**, die ons, gelijk **eene** wet door haar gezag vermag, tot gehoorzamen dwingt; **eene** wet, die op dezelfde moeilijke op te lossen wijze in ons vleeschelijk gemoed werkt, als de Heilige Geest in den nieuwen **mensch** der genade werkt.

En deze wet zullen wij blijven dienen tot onzen dood, Maar is dusdanige dienstbaarheid ook een vermaak? Verheugt zich

de slaaf over zijne boeien? **Zou** het ruim van het slavenschip de lust eens armen Afrikaans zijn, die, ontscheurd aan het land zijner geboorte, dwars over den Atlantischen Oceaan gevoerd wordt? Is hij niet hunkerend naar licht en vrijheid? **Zoo** ook in het geestelijke. Meen niet, dat het dienen van de wet der zonde **voor** den Apostel een lust, vergenoeging en blijdschap was, Of zoudt gij denken, dat zijne bedoeling met de onderscheiding van deze twee grondbeginselen geweest zij: „**Ik** gevoel mij heden met God in de kerk, en morgen met den duivel in een bordeel even gelukkig?” Of zou hij willen zeggen: „**Ik** kan in het eene oogenblik zoowel onder eene geestelijke luchtstreek leven, als ik het in een volgende, in een huis der zonden kan uithouden?” — O, neen! zulk een geest is er niet te ontdekken. Wanneer hij zegt, dat hij de wet der zonden dient, dan spreekt hij van zich **zelve**n, als van **eenen**, die tegen zijnen wil en wensch verstrikt is; gelijk de arme neger van huis en haard ontscheurd, door den satan gevangen genomen, en in het benedenste gedeelte van het slavenschip vastgeketend; een onwillig opgeslotene, een zuchtende gevangene is, die gaarne vrij wenscht te zijn, en evenwel den **listigen** geest van de inwendige bedorvenheden en zonden in zich bevindt, welke nergens meer naar tracht, dan naar het — meesterschap. Daarom kunt gij u wel verzekerd houden, dat wanneer **gij** de zonde zonder berouw en **smarte** dient, gij den geest van Christus niet in u hebt; gij zijt dan **nog** „eene gansch bittere gal en samenknopping der ongerechtigheid”. Indien de opvolging uwer verborgene lusten u geen **smart** veroorzaakt; indien de werking van uwe booze natuur nooit een traan uit uw oog deed wellen of eene zucht uit uw binnenste, dan kunt gij er van verzekerd zijn, dat gij niet zijt waar Paulus was. Dienstbaarheid is eene **smartende** keten. De ijzeren boeien der slavernij worden dikwijls diep in de ziel gevoeld; en hoe zullen wij ons verblijden, voordat **wij** van dit smartelijk juk ontdaan zijn? Wanneer de Apostel daarom dit plechtig besluit maakt: „**Ik** zelf dien met mijn gemoed de wet **Gods**, maar met mijn vleesch de wet der zonde”; dan meent hij in het minst niet de ongebondenheid aan te moedigen. Hij is het met ons niet eens, als wij in de zonden leven, onze lusten opvolgen en ons nochtans voor kinderen **Gods** uitgeven. Lees maar eens het 6de hoofdstuk van dezen brief, en gij zult opmerken, hoe sterk hij zich verzet **tegen** het: onder de kracht der zonden te zijn. Maar hij wil er dit mede zeggen: — **zoo** lang hij op aarde was had hij een lichaam der zonde en des doods met **zich** om te dragen; **zoo** lang dit vleesch zijne woonstede was, **zou** hij de pijnlijke werkingen der verdorvenheden gewaar worden; en hieraan onderwerpt **hij** zich, ziende met blijdschap uit naar dien **blijden** dag, wanneer dat diep onreine

en verpeste lichaam in het stof zou nederzinken, de ziel zou **worden gevoerd** in die onuitsprekelijke gelukzaligheid, die er bereid is voor al de huisgenooten **Gods**.

Nu wilde ik in alle oprechtheid vragen; (en mocht God het genadiglijk toepassen aan uwe conscientie's! wat weten gij en ik van deze bevinding? Waarom vinden wij ze in den Bijbel? Waartoe heeft God ze laten beschrijven? Is het niet dat het ons ter beproeving en tot toetssteen zou zijn? Laat ons daarom met toepassing op ons **zelven**, het oog op Paulus' bevinding slaan, en God-Almachtig bekwame u **en** mij, om **onbedriegelijk** te zien, of wij kennis **aan** Paulus' bevinding hebben.

1. Wat weet gij van een arm, ellendig, schuldig en rampzalig zondaar te zijn? Dit is de eerste les, die in Christus' school **geleerd** wordt. **Deze** kunt gij niet overslaan. Het zou even ongerijmd zijn het lezen te **leeren**, zonder met het a b begonnen te zijn, als te denken, dat gij Christus zoudt **leeren** kennen, zonder met schuld en verdoemenis bekend gemaakt te zijn, Daarom, wat weet gij van dien stap? „Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen uit het lichaam **dezes** doods?” Zegt gij, dat gij dit verstaat? Welgelukzalig zijt gij, zoo God de Heilige Geest slechts deze bevinding in uwe ziel gewrocht heeft! Het zal u tot betere dingen voeren. Het zal in luisterrijker dingen eindigen. Wij moeten in Christus school ook met de laagste leerklasse beginnen, en dan van stap tot stap, van regel tot regel worden voortgeleid, om die lessen te **leeren**, die de Geest van God aan al de uitverkorenen onderwijst.

2, Doch gij zijt **misschien** een stap verder gegaan. — „Ik dank God, door Jezus Christus onzen Heere?” Hebt gij eene zoete getuigenis, eene dierbare verlossing, eene genadige vereeniging met Jezus, een **teeken** van het Goddelijk welbehagen geproefd en gesmaakt? Of was zijn naam u nooit dierbaar? en **deszelfs** geur, **als** een uitgestorte olie? Of was de Zoon van God u zonder gedaante en heerlijkheid? ‘Was er, als gij Hem **aanzaagt** voor u in Hem **geene** begeerlijkheid noch schoonheid? Riep úw hart **nooit** naar het gevoel van zij, albetalend zoenbloed? en gevoeldet gij **nimmer** eenige **hijging** der ziel naar de ontdekking van **Zijne** barmhartigheid en genade? — Zoo gij bij bevinding iets van deze dingen weet, dan kunt gij eenigermate Paulus nazeggen: „Ik dank God, door Jezus Christus onzen Heere”, Daar is eene deur van ontkoming geopend. Daar is een weg van toevlucht en veiligheid uit ellendigheid, schuld en verdoemenis, Daar is een **weg** — de Heere van leven en **heerlijkheid** — de Middelaar **tusschen** God en menschen — de **grootte** Hoogepriester over het huis **Gods** — Hij, die volkomen kan zalig maken — de eeuwiglevende Voorbidder — de Vriend, „die **meer** aankleeft dan **eenen** broeder.” Wat! Geen geloof in Hem, **geene** begeerte

naar Hem ? Gewisselijk ! **zoo** God de Heilige Geest uw onderwijzer is, dan zal dit uit de diepte van **uwe** ziel opwellen,

3. Dan **zijt** gij tot dit besluit gekomen : — „**Zoo** dan ik dien wel met mijn gemoed de wet **Gods**, maar met **mijn vleesch** de wet der zonde.” — „**Ik** bekeer Zijnen wil te weten en te doen, mij te onderwerpen **aan Zijne** rechtvaardige bedelingen, in het licht van Zijn aangezicht te wandelen en te leven onder het schijnsel **van** Zijn-welbehagen. En nochtans gevoel en bevind ik in, bij, en te midden van dat alles, eene tegenovergestelde natuur in mij : een vuil hart vol ongeloof, hoogmoed, geveinsdheid, verwaandheid en begerlijkheid, een wellustig oog, dat mijne genegenheden gedurig gevangen neemt, mijne ziel verstrikt en **mijn** hart en conscientie **afzichtelijke** en wrede wonden toebrenkt.” En evenwel, dien last moet **gij** dragen, de zware vracht medeslepen, en voorwaarts zien op den dag uwer verlossing. Neen, God laat deze pijnlijke oefening niet te vergeefs, maar ten goede van Zijn volk toe. Waar bleef anders uwe nederigheid,-de verfoeiing van u **zelven**, de verslagenheid des harten, de verbrekings uws geeetes, — waar u **w**e **vreeze** **Gods**; waar zou uwe beschaamdheid des **aangezichts** en verfoeiing der ziel voor **eenen** heiligen God zijn, **zoo** **gij** niet de pijnigende getuigenis met u omdroegt, dat gij de voornaamste der zondaren en de minste aller heiligen zijt ? **Gij zoudt** wellicht op een ieder de **steen**en werpen, welke **gij** uit den kleinen heuvel uwer heiligheid kondet **bijeen** rapen. **Daarom** men moge zeggen wat men wil, de verwaande en geestelooze belijders mogen hunne vurige pijlen van verachting en smaad er tegen inschieten, wij hebben groote reden om God te danken voor **de** kennis van **onze** verdorvenheden; **wij** hebben reden, om Zijnen naam te loven, dewijl Hij ons door de aantooning van onzen toestand vernedert; en **juiche** onze ziel om Zijne genade, dewijl Hij dat licht in onze zielen en dat leven in onze conscientie gestort heeft, waarbij de zonden eenigermate aan het licht gebracht, en over dezelve getreurd, gehaat, verfoeid en vermeden worden. **Zoo** zullen wij met Hisbia voor God „**al** zoetjes, al zoetjes, al onze jaren voorttreden, van **wege** de bitterheid van onze ziel”, en noch door wanhoop aan den **eenen** kant worden weggedreven, noch door hoogmoed aan den kant worden **medegesleept**. **Zoo** te wandelen, is **veilig** en zeker.

Laat ons daarom tot dit besluit komen: — „**Met** mijn gemoed dien ik de wet **Gods** — dat is mijn element, mijn lust; met het vleesch evenwel, heb ik pijnlijk de wet der zonde te dienen — en dat is mij eene ellende, mijne rampzaligheid. De wet van God **te** dienen is mijne blijdschap — de wet der zonde te dienen, is mijne smart! De wet van God is mijne ziel te dienen, is mijn Hemel — de wet der zonde in mijne leden te dienen,

is een bitter overblijfsel van de hel.” Doch dit alles is noodzakelijk, om de ziel waakzaam en nederig te maken, en te **leeren** het overvloedige der genade boven de groote uitgebreidheid der zonde; om ons **laag** te houden in onze eigene schatting, en ons plat op den grond neder te leggen aan den voet des **kruizes**, begeerende en vaat voor zich nemende: „**niets** anders te weten, dan Jezus Christus en dien gekruisigd.”

AMEN.